

GROENSTRUCTUURPLAN 2014 - 2024

Colofon

Werkgroep

Paul de Groot (projectleider)
Esther Blijleven
Caro Hollebeek
Donate Schuil
Henk Volmüller
Ton van de Brink
Mark van de Lijn
Dick van Beek

Datum

22 juli 2014

Kenmerk

BLT042013

Versie

Versie 6

Leeswijzer

Voor u ligt het groenstructuurplan. Dit groenstructuurplan beschrijft en visualiseert de belangrijkste groenstructuren in de bebouwde kom van de gemeente De Bilt en de structuren die doorlopen in het omliggende landschap.

In het eerste hoofdstuk wordt beschreven wat een groenstructuurplan is, de aanleiding, waar het groenstructuurplan geldig is, de uitgangspunten en het proces.

In het tweede hoofdstuk volgt de analyse. In deze analyse wordt allereerst de ontstaansgeschiedenis en het geldende beleid beschreven. Daarna volgt een analyse waarin de belangrijkste elementen uit het landschap worden beschreven. Hier valt te denken aan de stedenbouwkundige-, ecologische- en wegenstructuur. Tot slot worden de belangrijkste kenmerken per gebied beschreven. De gemeente is in het groenstructuurplan opgedeeld in 8 gebieden. Dit is onderverdeeld omdat deze gebieden ieder een heel eigen (groen) karakter hebben. De acht deelgebieden zijn: Bilthoven-Noord, Bilthoven-De Leijen, Bilthoven-Zuid, De Bilt, Groenekan, Hollandsche Rading Maartensdijk en Westbroek.

In het derde hoofdstuk wordt de gemeentelijke visie beschreven en de daaruit volgende groenstructuurkaarten weergegeven. In de visie worden de belangrijkste uitgangspunten voor het groen beschreven. Uit deze visie volgt een groenstructuurplan voor de gehele gemeente. Daarna volgen de visiepunten en groenstructuurkaarten per gebied. Tevens wordt voor de gehele gemeente en per gebied beschreven waar kansen en knelpunten in de groenstructuur liggen.

Inhoudsopgave

Leeswijzer		5
Inhoudsopgave		6
1	Inleiding	7
1.1	Wat is een groenstructuurplan?	7
1.2	Doel	7
1.3	Afbakening	8
1.4	Aanleiding	9
1.5	Proces	9
2	Analyse	10
2.1	Analyse ontstaansgeschiedenis	10
2.2	Analyse beleid	14
2.2.1	Europees Beleid	14
2.2.2	Provinciaal beleid	14
2.2.3	Regionaal beleid	15
2.2.4	Gemeentelijk beleid	16
2.3	Analyse gemeente De Bilt	18
2.3.1	Ecologische structuur	19
2.3.2	Stedenbouwkundige structuur	21
2.3.3	Waterstructuur	23
2.3.4	Groenstructuur	25
2.3.5	Infrastructuur	27
2.3.6	Cultuurhistorie	29
2.4	Analyse per gebied	31
2.4.1	Bilthoven-Noord	31
2.4.2	Bilthoven-Zuid	33
2.4.3	Bilthoven -de Leijen	35
2.4.4	De Bilt	37
2.4.5	Maartensdijk	39
2.4.6	Groenekan	41
2.4.7	Westbroek	43
2.4.8	Hollandsche Rading	45
3	Visie	47
3.1	Groenstructuurkaart	48
3.2	Visie gemeente De Bilt	49
3.2.1	Kansen en knelpunten	50
3.3	Visie punten per gebied	52
3.3.1	Bilthoven-Noord	52
3.3.2	Bilthoven-Zuid	54
3.3.3	Bilthoven -de Leijen	56
3.3.4	De Bilt	59
3.3.5	Maartensdijk	62
3.3.6	Groenekan	64
3.3.7	Westbroek	66
3.3.8	Hollandsche Rading	68
	Bijlage 1: Literatuurlijst	69

1 Inleiding

Dit groenstructuurplan beschrijft en visualiseert de belangrijkste groenstructuren in de bebouwde kom van de gemeente De Bilt en de structuren die doorlopen in het omliggende landschap. Dit groenstructuurplan vormt samen met het beeldkwaliteitplan "Groen in Beeld", wat de uitgangspunten voor het groen en reinigingsonderhoud beschrijft, de basis van het nieuwe groenbeleid. Uit deze twee beleidsplannen volgen de beheer- en renovatieplannen voor het groen in de openbare ruimte

1.1 Wat is een groenstructuurplan?

Gemeente De Bilt is trots op haar groen en wil hier dan ook zorgvuldig mee opgaan. Om ervoor te zorgen dat De Bilt een groene gemeente blijft heeft de gemeente haar visie op het groen in de openbare ruimte vorm gegeven door middel van een groenstructuurplan.

In dit groenstructuurplan worden de belangrijkste groenstructuren in de gemeente De Bilt beschreven. Het gaat hier om groenstructuren binnen de bebouwde kom en de doorgaande structuren vanuit de bebouwde kom naar het buitengebied en visa versa.

Hierbij valt te denken aan:

- Verbindingen tussen de kernen en het buitengebied, zoals Koningin Wilhelminaweg
- Lanen, zoals de Soestdijkseweg
- Parken, zoals het Van Boetzelaerpark
- Kenmerkende beplanting binnen iedere kern en gebied, zoals de hagen langs de Dorpsstraat in Maartensdijk

1.2 Doel

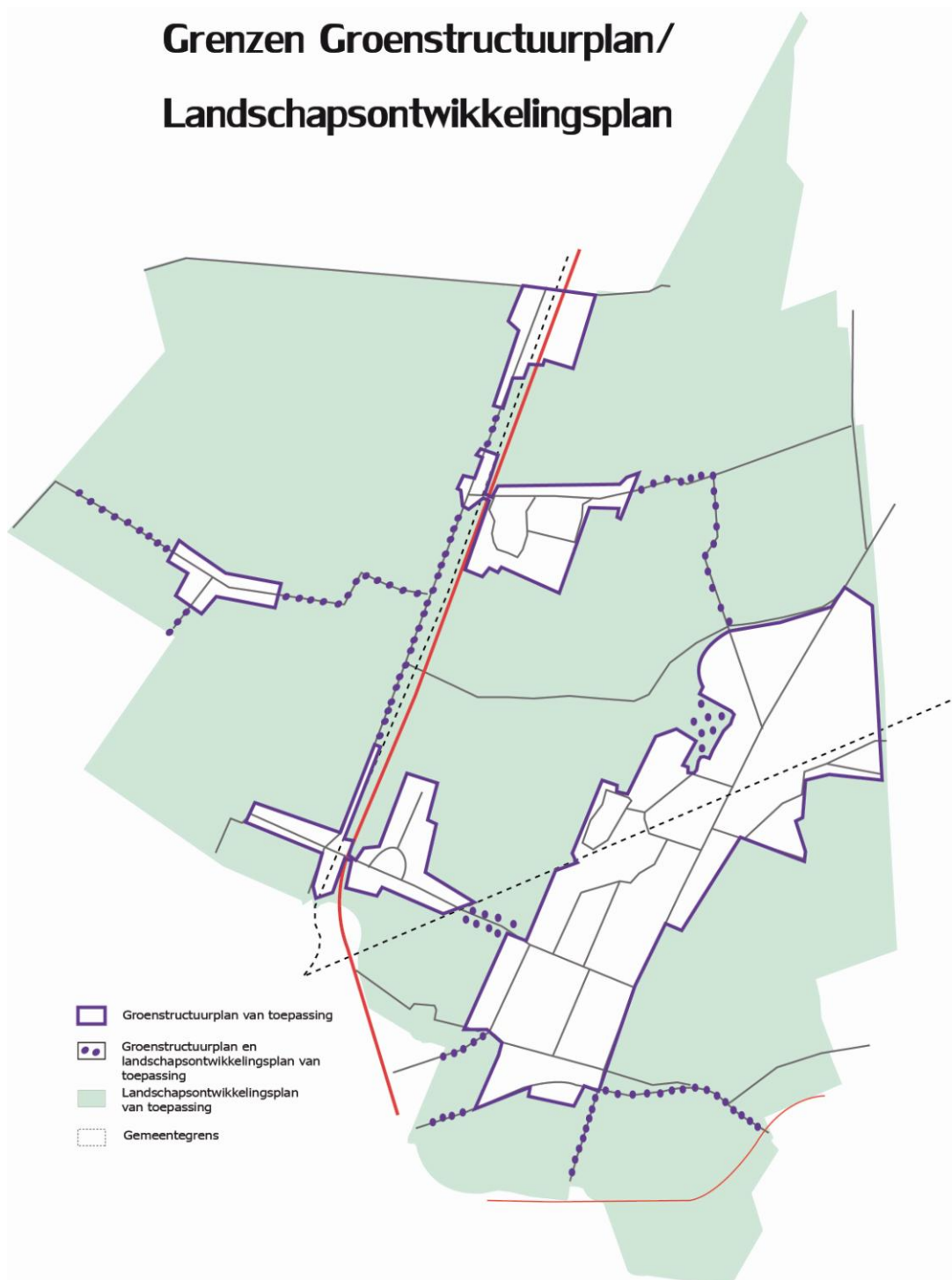
Het Groenstructuurplan is kaderstellend en benoemt structuren, gebieden en bijzondere (groene) elementen. Deze onderdelen worden gedefinieerd en gewaardeerd, waardevolle kwaliteiten en gewenste ontwikkelingen worden benoemd.

Het groenstructuurplan wordt toegepast bij het toetsen en afwegen van (nieuwe) ontwikkelingen, herinrichtingen en herstructureringen. Het groenstructuurplan wordt als kader gebruikt bij deze ontwikkelingen en dient het als input voor het opstellen van andere beleidsplannen en bestemmingsplannen.

Naast het toetsende karakter, is het groenstructuurplan maatgevend voor het dagelijks beheer en onderhoud van de openbare ruimte.

1.3 Afbakening

Naast het groenstructuurplan, is voor de gemeente De Bilt een landschapsontwikkelingsplan opgesteld. In de kaart hieronder is te zien waar het groenstructuurplan van toepassing is, waar het landschapsontwikkelingsplan van toepassing is en waar beiden van toepassing zijn. Het groenstructuurplan is vooral geldend binnen de bebouwde kom en het landschapsontwikkelingsplan buiten de bebouwde kom. Daarnaast zijn er overgangsgebieden waar beide van toepassing zijn.

1.4 Aanleiding

In 2010 heeft de rekenkamercommissie een onderzoek gehouden over de kwaliteit van het groenbeheer. Een van de aanbevelingen in het onderzoeksrapport is om een groenrenovatieplan op te stellen. Voordat dit renovatieplan opgesteld kan worden is het gewenst om eerst huidige beleid te herijken. Dit heeft geleid tot het opstellen van een beeldkwaliteitplan "Groen in Beeld" (februari 2014) en het voorliggende groenstructuurplan. Nadat deze twee beleidsstukken zijn vastgesteld, zijn de kaders van het groenbeleid gerealiseerd en kan er begonnen worden met het opstellen van een renovatieplan.

Een ander argument is dat het wenselijk is om het groenstructuurplan te herijken. Dit is gewenst omdat het huidige groenstructuurplan is verouderd. Het oude groenstructuurplan is vastgesteld in 1992, toen de gemeente De Bilt bestond uit De Bilt en Bilthoven. Tevens zijn de inzichten in het groenonderhoud veranderd en zijn er in de tussentijd diverse ruimtelijke ontwikkelingen geweest.

1.5 Proces

Voor het opstellen van het groenstructuurplan is een klankbordgroep opgesteld. Deze bestond uit: IVN-De Bilt e.o., Provincie Utrecht, Groenekans Landschap, Landschap Erfgoed Utrecht, Werkgroep Sandwijck, Agrarische Natuurvereniging Noorderpark e.o., Vrienden van het Van Boetzelaerpark en Leefbaar UtrechtseWeg. Nadat met deze groepen het concept is besproken, is het plan gevormd tot een definitief plan.

2 Analyse

De gemeente ligt op een uiterst bijzondere locatie; op de overgang van de Utrechtse Heuvelrug en het veenweidegebied en het Kromme Rijngebied. Op deze locatie lopen meerdere landschappen in elkaar over, waardoor gemeente De Bilt een grote rijkdom heeft aan flora en fauna, cultuurhistorie, natuurbeleving en waardevolle groenstructuren. De volgende analyses geven een samenvatting van de belangrijke historische ontwikkelingen, de (groene) karakteristieke waarden van iedere gebied en de beleidsuitgangspunten weer.

2.1 Analyse ontstaansgeschiedenis

Deze analyse beschrijft kort en bondige ontstaansgeschiedenis van de gemeente De Bilt waarin de kenmerken van het landschap (landschapsanalyse) worden behandeld.

Ontstaan

De Bilt was oorspronkelijk een strook zandgronden die te zien was vanuit de stad Utrecht. Deze 'zoom', op de grens van lage en hoge grond, van droog en nat, van zand en veen, vormde ooit de noordgrens van het Romeinse Rijk. Vanaf 1085 kreeg men het ontginningsrecht over het huidige Achttienhoven. Daarnaast werd in de eerste kwart van de 12de eeuw het Sint-Laurensklooster gesticht, het huidige Oostbroek. De monniken van dit klooster hadden een belangrijke invloed op de vele ontginningen in de omgeving. Deze ontginningen zorgden voor meer bewoonbare plekken en werkgelegenheid, waardoor de bevolking groeide. Door deze ontginningen werden er ontginningsboerderijen langs de dijken en weteringen gebouwd. Later ontstonden er nederzettingen, veelal aan kruispunten van wegen en overgangen van landschapszones, zoals het dorp De Bilt.

Ten oosten van de stad Utrecht is in de 19^e eeuw een deel van de Nieuw Hollandse Waterlinie aangelegd, ter vervanging van de Oude Hollandsche Waterlinie. Door het aanleggen van de Nieuwe Hollandsche Waterlinie, kon nu ook de stad Utrecht worden beschermd tegen eventuele aanvallen over het land. Deze linie bestaat uit een lang en breed inundatiegebied, van Pampus tot de Biesbosch, met daarin forten, loopgraven en kazematten. In de gemeente De Bilt liggen twee van deze forten, Fort op de Voordorpse dijk en Fort op de Ruigenhoekse dijk. In de omgeving van deze forten liggen veel kazematten. Naast de forten ligt in de gemeente nog een onderdeel van deze Waterlinie namelijk; de werken van Griftestein. Deze werken bestaan uit groepsschuilplaatsen, loopgraven en kazematten. In de 19de eeuw kon dit gebied gemakkelijk onder water gezet worden doordat grote dorpen hier ontbraken.

De Bilt is langzamerhand een dorp geworden, doordat het een doorgangplaats was van het Oosten naar Utrecht. Hier ontstonden rond de Dorpsstraat herbergen en bijbehorende ambachten, wat uitgroeide tot een dorp.

Door de komst van het spoor werd de gemeente De Bilt interessant voor dagjesmensen en de rijkere mensen die een huis 'in het buitengebied' wilden. Zij lieten prachtige buitenplaatsen aanleggen. Deze buitenplaatsen werden onderdeel van de Stichtse Lustwaranda en de Laagte van Pijnenburg.

In de gemeente liggen de landgoederen Eyckenstein, Rovérestein, Rustenhoven, Persijn, Beukenburg, Voordaan, Jagtlust, Houdringe, Beerschoten, Sandwijck, Vollenhoven en Oostbroek.

De kernen van de oude gemeente Maartensdijk, met uitzondering van Hollandsche Rading, zijn ontstaan vanuit de veenontginningen. Later zijn deze kernen gegroeid door de ontwikkeling van het spoor. Dit heeft vooral veel invloed gehad op Hollandsche Rading.

Ontstaan per kern

De Bilt

De Bilt zal tot aan de 14e eeuw hebben bestaan uit een aantal verspreid liggende boerderijen. In deze eeuw werd de dorpskern gevormd, welke langzaam is uitgebreid van één herberg in de 14e eeuw naar een aaneengesloten bebouwing in de dorpskern met dwarsstraten in de 18e eeuw. Het wegenpatroon (bestaande uit zandpaden) rondom De Bilt werd voornamelijk bepaald door de Dorpsstraat, de Soestdijkseweg, de Blauwkapelseweg en de Utrechtseweg. Door de komst van de tramlijn naar Zeist in 1879 groeide de dorpskern enorm. Gedurende de Napoleontische overheersing werd de verharding van het wegenstelsel in gang gezet, daarnaast werden er bomenlanen langs de belangrijke (militaire) routes geplant ter bescherming van het leger tegen de zon. Rond 1900 is, als eerste uitbreiding van De Bilt, het Kloosterpark aangelegd met een kenmerkend en bochtig groen stratenpatroon. De meeste uitbreidingen in De Bilt vonden echter plaats aan de noordzijde, omdat de Utrechtseweg aan de zuidzijde van De Bilt een barrière vormde. Zo is De Bilt langzaam vanaf 1918 met Tuindorp als eerste uitbreiding en De Leijen als laatste uitbreiding gevormd tot de huidige kernen van De Bilt en Bilthoven.

Bilthoven

Bilthoven is een betrekkelijk jong dorp. In de 19e eeuw bestond Bilthoven uit enkele 'hutten op de heide' totdat de spoorlijn, tussen Utrecht en Amersfoort, dwars door het bos- en heidegebied aangelegd werd. De goede bereikbaarheid en de aanleg van nog twee sporen richting Baarn en Zeist vormde een stimulans voor de rijke stedelingen om op deze mooie, groene plek te gaan wonen. Vanaf 1900 verrezen er dan ook vele villa's aan weerszijden van de Soestdijkseweg. Het park 'Vogelzang' werd als eerste uitgevoerd en is hiermee het oudste villapark van Bilthoven. Daarop volgend werden de overige delen van Bilthoven uitgevoerd, waarna het villadorp Bilthoven vanaf 1910 een feit werd. Langzamerhand groeien De Bilt en Bilthoven naar elkaar toe en is de huidige situatie ontstaan waar de grens tussen de twee dorpen nauwelijks zichtbaar is.

Maartensdijk

Maartensdijk is ontstaan langs een ontginningdijk, die vernoemd werd naar de heilige "Sint Maarten". Langs deze dijk ontstonden huizen, wat Maartensdijk werd genoemd. Haaks op deze dijk lagen de veenontginningsstroken. Langs de Sint Maartensdijk, de huidige dorpsweg, is de lintbebouwing ontstaan. Door de uitbreiding van Maartensdijk in de zuidelijke richting is het uiterlijk van het lintdorp minder zichtbaar geworden.

Westbroek

Westbroek ligt langs een voormalige achterkade, die door ontginningen is ontstaan. Net als Maartensdijk is het een lintdorp, dat haaks ligt ten opzichte van de ontginningsloten/percelen. Tot de aanleg van de spoorlijn in de gemeente De Bilt was Westbroek de belangrijkste kern na

De Bilt. Het dorp kreeg echter geen station wat de groei van het dorp belemmerde. Hierdoor groeide het dorp alleen langs de achterkade/dwarsdijk, waardoor het langzamerhand aan Achttienhoven groeide en bleef de rest van het ontginningslandschap bestaan. Echter aan de Burgemeester Huydecoperweg heeft nog een kleine dorpsuitbreiding plaatsgevonden. Aan de westkant van Westbroek zijn door intensieve ontginning meerdere ontginningsstroken onder water komen te staan. Hier omheen zijn bosjes ontstaan. Tegenwoordig is dit een beschermd natuurgebied geworden, de Westbroekse Zodden. In dit deel van Westbroek is door de bosjes, de weidsheid minder zichtbaar.

Groenekan

Groenekan is ontstaan in het begin van de 14de eeuw. Doordat het gebied in die tijd werd ontgonnen, stichtten deze ontginners het buurtschap Oude- of Bisschopswetering. Later is de buurtschap Groenekan gaan heten, mogelijk vernoemd naar de herberg De Groene Kan. Ondanks dat er twee stations aanwezig waren is Groenekan niet sterk gegroeid. De meeste bebouwing is langs de Groenekaneweg ontstaan, waar ook een enkel landgoed (Voordaan) is gebouwd. In de jaren '20 is de kern van Groenekan aan de noordzijde langs de oude paden van het landgoed Voordaan uitgebreid. Tevens is Groenekan aan de zuidzijde uitgebreid met enkele straten/lanen.

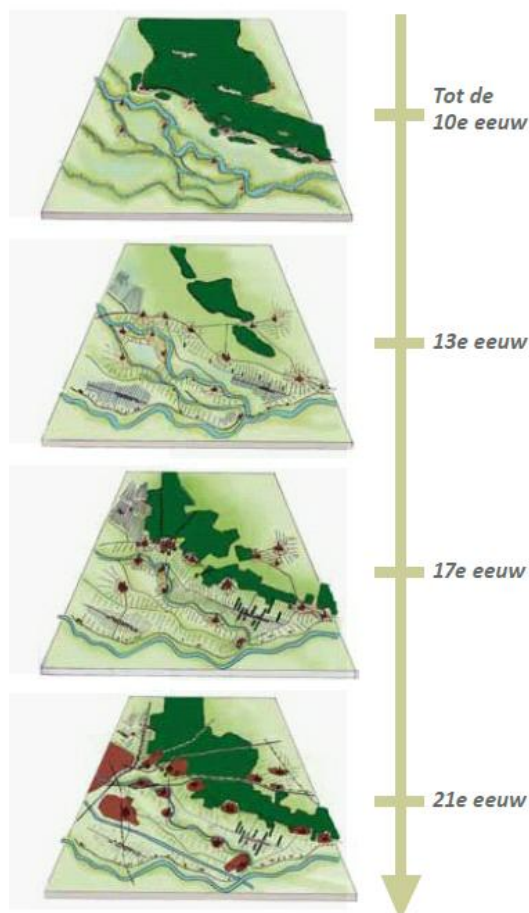
Hollandsche Rading

Hollandsche Rading is begonnen als een paar enkele verspreide huizen, gelegen aan de "Hollandsche Rading". Hierbij was het ene deel van de huizen gelegen aan de zanderige Rading het andere deel was gelegen aan de verharde Tolakkerweg. Door de komst van het station in 1885 groeide Hollandsche Rading uit tot een dorp, omdat welgestelden uit de stad hier hun huizen lieten bouwen vanwege de aantrekkelijke natuur. Deze aantrekkelijke natuur is nog steeds aanwezig. De ontginningsstroken zijn in het dorp niet goed te herkennen, de straten volgen echter wel het verkavelingspatroon.

Landschap

In het westen van de gemeente ligt het laag gelegen veenweidegebied met een zeer dominante verkavelingsrichting (noordoost-zuidwest). Dit is een zeer open en waterrijk weidelandschap (met lange, smalle kavels), dat van belang is voor zowel de flora en fauna als de cultuurhistorie. Dit veenweidegebied kenmerkt zich door de slagenverkaveling en de cope-ontginningen. In het open gebied liggen enkele bebouwingslinten, waaronder dat van Westbroek. In deze bebouwingslinten is de smalle weg met de daarnaast gelegen sloot en bruggetjes kenmerkend. In het meest westelijke deel van de gemeente ligt het moeras(bos)gebied de Westbroekse Zodden, een belangrijk natuurgebied. Langs de rand met Utrecht is het gebied wat minder open door recreatiegebieden zoals Park De Gagel, Polder Ruigenhoek en het Fort op de Ruigenhoeksedijk (onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie).

Op de overgangen van hoog naar laag, langs de randen van de Utrechtse Heuvelrug, ligt het coulisselandschap. Dit is een gevarieerd, halfopen

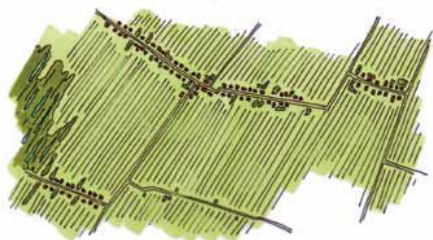

landschap met kleine bosjes, singels, houtwallen en hagen. Hier liggen ook een aantal landgoederen, die een onderdeel vormen van de landgoederenzone. Dit zijn landgoed Sandwijck met het Van Boetzelaerpark er tegenover, landgoed Eyckenstein, landgoed Beerschoten, landgoed Houdringe, landgoed Oostbroek, landgoed Persijn, landgoed Vollenhoven, landgoed Beukenburg, landgoed Jagtlust, landgoed Rovérestein, Landgoed Rustenhoven en landgoed Voordaan. Door het contrast tussen open delen en besloten delen is dit gebied visueel zeer interessant met monumentale bomenlanen en doorkijkjes naar fraaie landhuizen. Het coulisselandschap heeft bovendien een grote ecologische waarde.

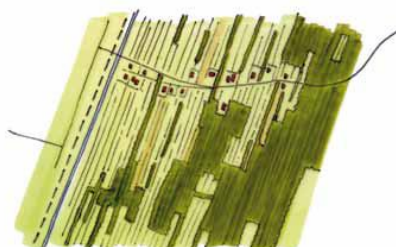
In het noordoosten van de gemeente ligt het relatief hoog gelegen bosgebied van de Utrechtse Heuvelrug met naaldbos, loofbos en gemengd bos. Het is een besloten landschap, belangrijk voor recreatie, cultuurhistorie en ecologie. Van oorsprong was hier meer heide en stuifzand aanwezig. Zowel de Biltse Duinen als het Heidepark zijn restanten van deze heidegebieden rondom Bilthoven, waarbij op de Biltse Duinen de karakteristieke stuifduinen te vinden zijn.

Het uiterste zuiden van de gemeente valt binnen de rand van het laag gelegen rivierkleigebied van de Kromme Rijn. Binnen de gemeentegrenzen is dit landschap door het relatief bescheiden oppervlak en de vele infrastructuur ter plaatse minder herkenbaar dan de overige landschapstypen.

De volgende illustratie geeft de historische landschappen weer en hun locaties.

Veenweidegebied

Coulisselandschap

Heuvelrug

Rivierenlandschap Kromme Rijn

2.2 Analyse beleid

Per beleidsstuk worden de belangrijke uitgangspunten benoemd die zijn meegenomen in dit beleidsstuk.

2.2.1 Europees Beleid

Natura 2000

Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. In Natura 2000-gebieden worden bepaalde diersoorten en hun natuurlijke leefomgeving beschermd om de biodiversiteit te behouden.

Om deze gebieden te beschermen zijn er regels ingesteld, die gaan bijvoorbeeld over de uitdroging/waterpeil en de uitstoot van bedrijven in de nabijheid van deze natuurgebieden.

In onze gemeente valt de Westbroekse Zodden onder de Natura 2000 gebieden.

2.2.2 Provinciaal beleid

De Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is als het ware het netwerk voor de Nederlandse natuur, zoals we in Nederland ook een wegennetwerk kennen voor het verkeer. Het netwerk voor de natuur verbindt de bestaande en nieuwe natuurgebieden van Nederland. Op deze manier wordt voorkomen dat diverse plant- en diersoorten uitsterven.

Het netwerk voor de natuur is opgebouwd uit natuurgebieden en verbindingzones. Deels moet dit netwerk nog worden ontwikkeld. De Bilt vormt een belangrijke schakel voor het Utrechtse deel van de EHS. In samenwerking met diverse natuur- en landschaporganisaties werkt De Bilt aan de verbetering van het netwerk.

Op de kaart van pagina 20 is te zien dat er een groot deel in de gemeente onder de EHS valt.

Natuurbeleid 2.0

In dit beleidsplan, bouwt de Provincie Utrecht verder op de specifieke kwaliteiten van de Utrechtse Natuur.

Ze willen de biodiversiteit behouden en versterken in de drie grote systemen, deze drie grote systemen zijn:

- de bossen, heide, droge schraalgraslanden en de bron -en kwelmilieus van de Utrechtse Heuvelrug en de Gelderse Vallei en het Langbroekerwetering gebied;
- de moerassen, soortenrijke vochtige graslanden en plassen in de veenweidegebieden;
- de uiterwaarden van de Neder-Rijn en Lek.

Daarnaast wil de provincie zich inzetten voor natuur dat aansluit bij de wensen van de inwoners.

In De Bilt zijn twee van de drie grote systemen aanwezig, namelijk bossen en heide, uitlopers Utrechtse Heuvelrug en moerassen, bij de Westbroekse Zodden. Tevens is de natuur dichtbij, zoals het Leijense Bos en het Heidepark.

Provinciaal waterplan 2010- 2015

Dit beleidsplan omvat beleid voor waterveiligheid, waterbeheer en gebruik en beleving van water in de provincie Utrecht.

Het beleidsplan zet in op de ontwikkeling van duurzame, robuuste watersystemen. En op de korte termijn aandacht voor acute problemen.

Voor De Bilt is een zoekgebied aangewezen als wateropvang, op de grens van Westbroek en Maarsseveen. De Biltse Grift is in het Provinciale Waterplan aangegeven als ecologische verbindingzone.

2.2.3 Regionaal beleid

Landschapontwikkelingsplan Kromme Rijn Gebied +

De gemeente ligt op een bijzondere locatie waar meerdere landschappen in elkaar overgaan. Van de Utrechtse Heuvelrug in het noordoosten naar het veenontginningslandschap in het westen en het Kromme Rijngebied in het zuidoosten. Deze overgang geeft de gemeente een grote diversiteit aan flora en fauna. Dit wil de gemeente dan ook zoveel mogelijk behouden en versterken.

De stedelijke invloedssfeer van bebouwing en infrastructuur neemt geleidelijk toe in het landschap. Het is van groot belang om zorgvuldig met nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen om te gaan. Het ontginningslandschap van Westbroek is redelijk vrij gebleven van grote ontwikkelingen.

Ruimtelijke samenhang rond Utrecht belangrijk.

De ruimtelijke samenhang van het landschap rondom de stad Utrecht staat onder druk door infrastructuurle barrières en stedelijke ontwikkelingen. Het is van belang om deze samenhang continu in het oog te houden.

Herstellen landgoederen en landschappelijke structuren.

Kenmerkende beplanting is in het landschap hier en daar verdwenen of niet aangeplant (erfbeplanting). Daarnaast is het landschappelijk raamwerk in de vorm van laanbeplanting, singels e.d. soms onduidelijk of versleten. Hierdoor ontbreekt de ruimtelijke samenhang op een aantal locaties.

Natuur optimaliseren.

Zowel in het beheer van de natuurgebieden als in de onderlinge verbindingen en de waterkwaliteit is optimalisatie mogelijk en wenselijk.

Beeldkwaliteitplan Kromme Rijngebied +

Het Beeldkwaliteitplan Kromme Rijngebied is een vervolgstap op het Landschapontwikkelingsplan Kromme Rijngebied+ en geeft daarvan een nadere uitwerking. Het Beeldkwaliteitplan geeft een verdere vertaalslag aan de in het LOP beschreven visie op een lager schaalniveau.

Het uiteindelijke doel van het Beeldkwaliteitplan is om de streekeigen karakteristiek van het buitengebied en de hierin aanwezige deelgebieden te behouden en te versterken. Dit betekent dat nieuwe ontwikkelingen moeten aansluiten bij de huidige ruimtelijke kwaliteiten van het buitengebied en waar mogelijk deze versterken. Het plan biedt dan ook inspiratie en voorbeelden voor de versterking van de streekeigen kenmerken van het landschap bij ontwikkelingen, zoals de uitbreiding van een erf, de inpassing

van een recreatieterrein, of een paardenbak. Met het BKP als inspiratiekader is per plek maatwerk nodig bij het opstellen van een goed ontwerp

Het plan is onderverdeeld in 4 gebieden, per gebied zijn richtlijnen voorgeschreven. Voor De Bilt gelden de volgende drie gebieden.

Veenweidegebied:

- Herkenbaarheid van het veenweidegebied en de cope-ontginningen handhaven en versterken
- Slagenverkaveling behouden, ook bij functieverandering
- Nieuwe wandelpaden vergroten de toegankelijkheid, deze aanleggen langs historische landschapslijnen
- Behoud van historische zichtlijnen
- Wegen moeten hun landschappelijke karakter behouden

Utrechtse Heuvelrug

- Herkenbaarheid van de verschillende landschapstypen, gradiënten en de bijbehorende karakteristieke beeldkenmerken te handhaven en waar mogelijk te versterken.
- Behouden bos
- Behoud karakter wegen en ze moeten hun landschappelijke karakter behouden
- Meer ontwikkeling heide

Lustwaranda

- Behouden hoge beeldkwaliteit
- Herstellen zichtlijnen

2.2.4 Gemeentelijk beleid

Bomenbeheerplan 2008

Duurzaam beheren van bomen betekent het behouden van bomen op de lange termijn. Bomen overleven nu eenmaal gemakkelijk vele bestuursperiodes. Om bomen "door de jaren heen" goed te kunnen beheren is het verankeren van boombeleid en beheer op verschillende niveaus nodig.

De beleidsuitgangspunten die betrekking op bomen hebben zijn:

- Verhogen ruimtelijke kwaliteit
- Ecologische verbindingen naar het buitengebied ("natuur in de stad")
- Behouden en verder ontwikkelen lanenstelsel en vastlegging in bestemmingsplannen
- Streven naar aansluiting en ondersteuning van recreatieve routes met omringend landschap

Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan 2012

Het beschrijft de gemeente hoe zij tot 2020 wil omgaan met het verkeer en vervoer zodat de Gemeente De Bilt groen, leefbaar én bereikbaar blijft.

Uit het GVVP komt het volgende punt naar voren welke aansluit en/of van invloed is op het groenstructuurplan:

- Het wegennet hoeft niet uitgebreid te worden tot 2020
- Tot die tijd wordt ingezet op het stimuleren van fietsverkeer en openbaar vervoer
- De doorstroming van de Soestdijkseweg-Zuid verbeteren

Structuurvisie

Uit de structuurvisie komen de volgende punten naar voren die aansluiten of van invloed zijn op het groenstructuurplan:

- Het landschap dient als duurzame onderlegger
- De zes kernen hebben ieder een eigen gezicht

- De Life-science-as als de groene loper vanaf de Uithof De Bilt in
- De Bilt moet goed bereikbaar en leefbaar zijn
- De Bilt is een recreatief uitloopgebied van formaat

Ecologiescan 2005

Voor de gehele gemeente is een ecologiescan gemaakt. Door middel van een ecologiescan is een inventarisatie gemaakt van de ligging van de huidige natuurwaarden. Aan de hand van deze inventarisatie zijn de belangrijke aandachtspunten en de mogelijke maatregelen om deze aandachtspunten op te lossen beschreven.

Actiepunten:

- Aanleggen van ecotunnels en faunapassages
- Gefaseerd aangepast maai- en opschoningbeheer van watergangen
- Behouden van het groene karakter van de villawijk Bilthoven, hierdoor ontstaat een groene verbinding.

Ruimte voor Vitaal platteland

Dit beleidsstuk geeft een gemeentelijke visie op het platteland.

Het beleid zet in op 3 pijlers:

- Duurzame landbouw
- Behoud door ontwikkeling: landschap/natuur en cultuurhistorie
- Platteland als extensief hoogwaardig recreatiegebied

Gebiedsvisie De Bilt-West

De gebiedsvisie De Bilt-West geeft een visie op de toekomst voor het gebied De Bilt-West. Uitgangspunt is om de bestaande kwaliteiten te behouden en te versterken, van deze 'stadsrandzone'.

Deze stadsrandzone heeft een aantal kwaliteit:

- Historische linten
- Open/half open slagenlandschap
- Historische elementen van de Hollandsche Waterlinie
- Ecologisch kerngebied
- (geplande) ecologische verbindingzone
- Concentratiegebied voor sportvoorzieningen
- Hoogwaardige groene drager van sportpark en bedrijven
- Geclusterde maatschappelijke voorzieningen
- Groen als kwaliteitsdrager langs de Biltse Rading

Cultuurhistorische Waardenkaart

De cultuurhistorische waardenkaart is een eerste selectie van belangrijke cultuurhistorische waarden van de gemeente De Bilt.

Dit is onderverdeeld in 5 thematische kaarten namelijk:

- Ontginningen, dijken en weteringen
- Dorpen en gehuchten
- (water)wegen, paden en sporen
- Stichtse Lustwarande en Laagte van Pijnenburg
- Forten, linies en bunkers

Beeldkwaliteitplan "Groen in Beeld"

Het beeldkwaliteitplan beschrijft de onderhoudskwaliteiten van de openbare ruimte. Uitgangspunt is dat de gemeente een basiskwaliteit levert qua onderhoud. Als er meer gewenst is dan kan de kwaliteit van het onderhoud door bewoners- of bedrijvenparticipatie worden verhoogd.

2.3 Analyse gemeente De Bilt

Deze analyse geeft een beeld van de vijf basisstructuren, respectievelijk de ecologische structuur, stedenbouwkundige structuur, de waterstructuur, de groenstructuur en de infrastructuur van de huidige situatie. Tevens zijn de belangrijkste cultuurhistorische elementen van de gemeente De Bilt weergegeven in een cultuurhistorische analysekaart. Per paragraaf worden de structuren uitgewerkt in een vlakken-, lijnen- en puntenkaart. Waarin vlakken voor grote eenheden (zoals parken) staan, lijnen voor lijnvormige eenheden (zoals lanen) staan en punten voor individuele eenheden (zoals bomen) staan.

2.3.1 Ecologische structuur

Het groen buiten de kernen van de gemeente De Bilt ligt voor een groot gedeelte in de EHS. Dit zijn rondom De Bilt en Bilthoven de uitlopers van de Utrechtse Heuvelrug.

In het westelijk deel van de gemeente liggen de Westbroekse Zodden, dit gebied is naast de EHS ook bestemd als Natura 2000 gebied.

Om ervoor te zorgen dat de uitwisseling plaats vindt tussen de verschillende gebieden liggen er in onze gemeente 2 ecopassages en tientallen faunapassages. Tevens zijn er op een flink aantal ecopassages en faunapassages gewenst.

Naast de ecopassages liggen er diverse kleinere faunapassages in de gemeente De Bilt. Hiermee kunnen de kleinere soorten zoals dassen ook hun leefgebied vergroten en veilig (spoor) wegen passeren.

Ecologiekaart

2.3.2 Stedenbouwkundige structuur

In de gemeente De Bilt liggen 6 kernen namelijk:

- Bilthoven
- De Bilt
- Groenekan
- Hollandsche Rading
- Maartensdijk
- Westbroek

Voor dit beleidsplan wordt Bilthoven verdeeld in 3 verschillende gebieden namelijk; Bilthoven-De Leijen, Bilthoven-Noord en Bilthoven-Zuid

Bilthoven- De Leijen is een jaren '70 – '80 wijk, wat zich kenmerkt door de 'bloemkoolstructuur'. Een zelfde patroon straten, die vaak klein zijn, waar gemakkelijk te verdwalen is. In deze wijk is veel groen aanwezig, waarbij een groot aandeel bosplantsoen.

Bilthoven-Noord kenmerkt zich door het wonen in een bosrijke omgeving met veel villa's.

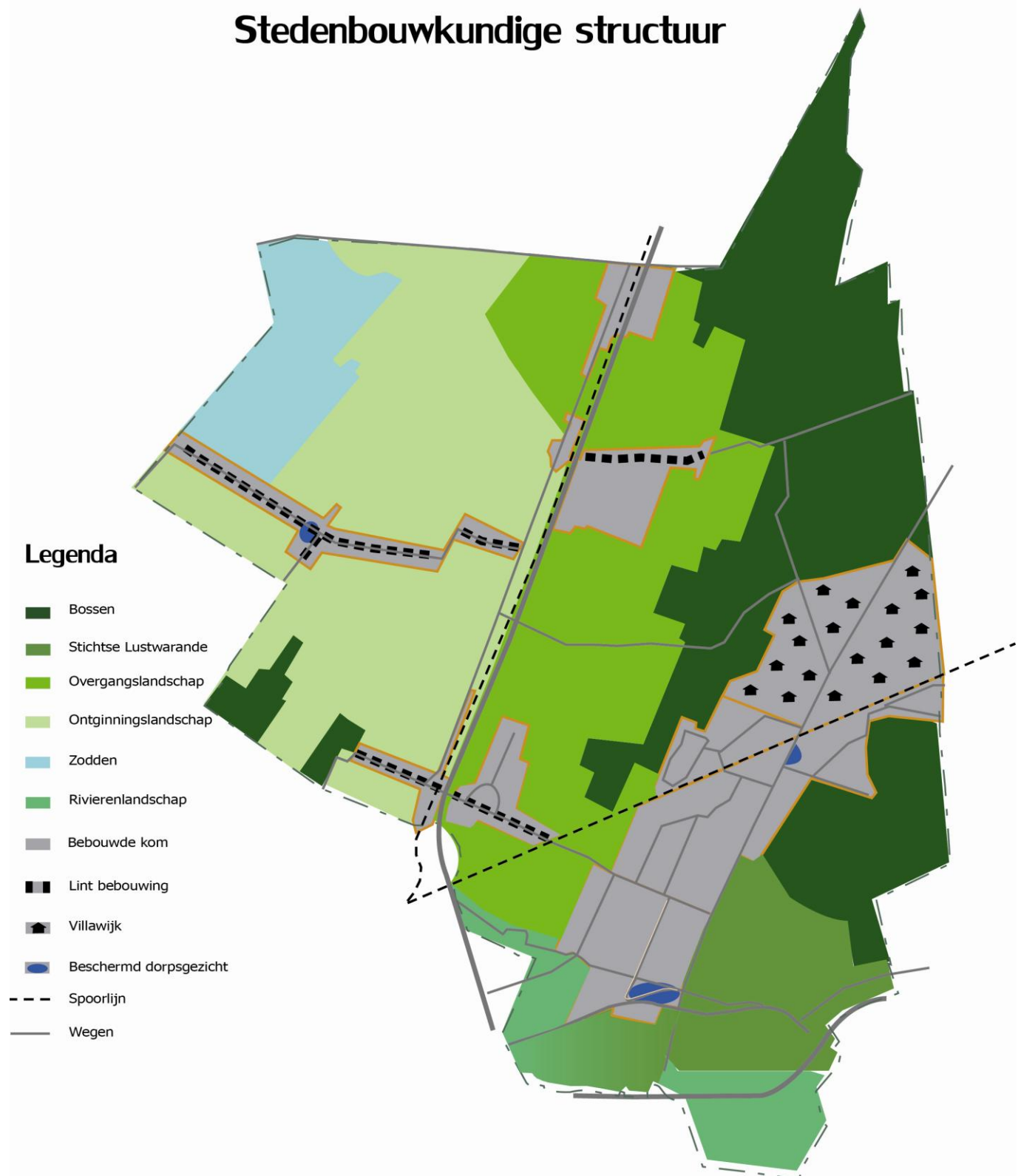
Bilthoven- Zuid is het overige deel van Bilthoven. Dit is een mix tussen villa-achtige woningen en woningen in ruim opgezet groen.

De Bilt heeft een oud gedeelte, waaruit het dorp oorspronkelijk is ontstaan. Dit is ook als beschermd dorpsgezicht aangewezen. Het overige deel van De Bilt is hieraan langzaam aangebouwd.

Groenekan, Maartensdijk en Westbroek zijn allen ontstaan vanuit de ontginningsdijken. Hier is dan ook nog (deels) de kenmerkende lintbebouwing terug te zien. Vooral in Westbroek is deze lintbebouwing het beste bewaard gebleven en het meest zichtbaar.

Hollandsche Rading is juist langs de ontginningsloten vanuit Westbroek en Maartensdijk ontstaan. Hier is geen lintbebouwing zichtbaar, maar de straten passen wel in de verkavelingstructuur van het landschap.

Stedenbouwkundige structuur

2.3.3 Waterstructuur

De waterstructuren in de gemeente De Bilt hebben een wisselend karakter. Rondom de ontginningsdorpen, zijn vooral de ontginningsloten kenmerkend voor het landschap. Langs de grens met Utrecht liggen een aantal forten met haar grachten en inundatiekanalen van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Door de ligging nabij de Utrechtse Heuvelrug liggen er drie waterwingebieden in de gemeente (Groenekan, Bilthoven en Beerschoten). Deze waterwingebieden worden door Vitens gebruikt voor de drinkwatervoorziening.

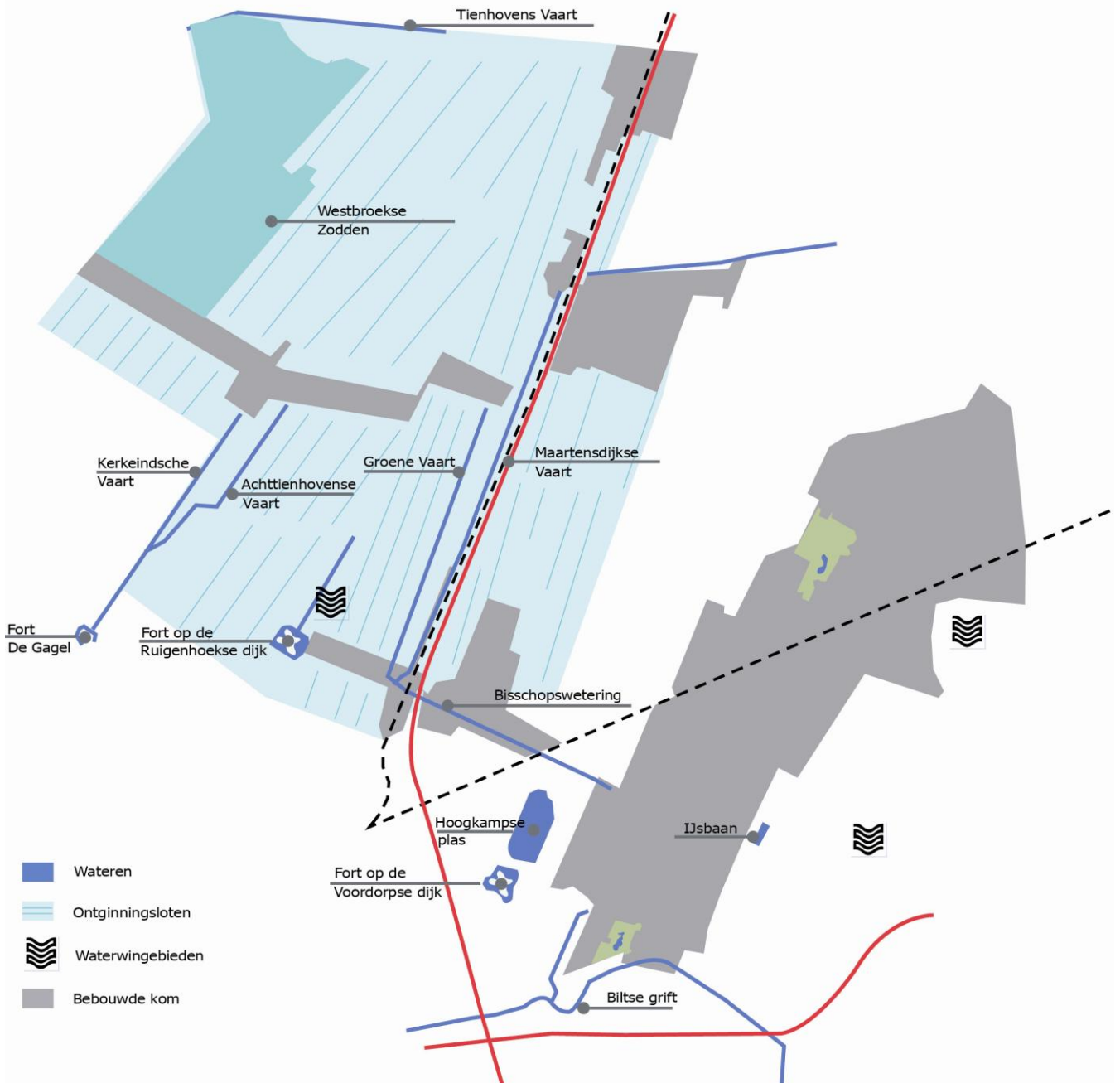
Aan de zuidzijde van de gemeente ligt de Biltse Grift, deze watergang is een ecologische verbindingzone voor natte natuur en is vanuit cultuurhistorisch oogpunt belangrijk.

In de gemeente De Bilt komen verschillende type landschap voor, aan de oostkant liggen (de uitlopers) van de Utrechtse Heuvelrug, dit deel ligt hoger. Aan de westkant ligt het veenweidegebied wat lager ligt en aan de zuidkant ligt een klein deel van het Kromme Rijngebied. Door deze hoogteverschillen komt in de lagere gebieden kwel voor, deze kwel voor ecologische kwaliteiten.

Naast de ontginningsloten en waterwingebieden zijn er nog een aantal belangrijke watergangen dit zijn:

- Biltse Grift
  - *Cultuurhistorisch belangrijk en ecologisch waardevol*
- Achttienhovensche vaart en Kerkeindsche vaart
  - *Sloten die vroeger als trekvaart werden gebruikt.*
- Bisschopswetering
  - *Belangrijkste water langs de Groenekansweg*
- Groene vaart
  - *Ligt als verbinding tussen Groenekan en Westbroek*
- Maartendijkse vaart
  - *Ligt als verbinding tussen Groenekan en Maartensdijk*
- Hoogkampse Plas
  - *Wordt ontwikkeld als belangrijke natte natuur*
- Zoddengebied
  - *Natura 2000 gebied, veenmoeras*
- Tienhovens Kanaal
  - *Belangrijke watergang op de grens van Hollandsche Rading en Hilversum*
- Wetering langs dorpsweg Maartensdijk
  - *Belangrijke cultuurhistorische watergang langs de dorpsweg in Maartensdijk*

Waterkaart

2.3.4 Groenstructuur

De belangrijkste groenstructuren in het stedelijke gebied van de gemeente De Bilt zijn te vinden rondom de belangrijkste wegen, dit zijn de laanstructuren met soms onderbeplanting. Hierdoor is een heel lanenstelsel ontstaan. Onder een groot deel van deze lanen zijn bermen te vinden. Deze bermen zorgen samen met de bomen voor een ecologische migratieroute. Langs de belangrijkste wegen vindt men in De Bilt vaak ook de grootste bomen. Langs de hoofdwegen staan vaak de 1^e grootte bomen (vanaf 15m, bijvoorbeeld eiken, beuken). Langs nevenwegen staan meestal de 2^e grootte bomen (tot 15 meter, berk, esdoorn) maar ook hier zijn 1^e grootte bomen te vinden.

In de gebieden zijn een drietal parken te vinden, dit zijn het Heidepark in Bilthoven-Noord, het park in Maartensdijk en Van Boetzelaerpark in De Bilt.

Het overige groen bestaat vaak uit kleine groenvakken, zoals gazon, bermen en heesters.

Naast het groen in de bebouwde kom bestaat het buitengebied voor het grootste gedeelte uit bos of open weide landschap, waarbij een groot deel van dit landschap valt onder de EHS.

Naast het groen ligt er nog een belangrijke natte ecologische verbindingzone langs de Biltse Grift.

Groenstructuren

* Op deze kaart zijn allen de bomenrijen en lanen binnen de bebouwde kom en op de overgangsgedieden weergegeven.

2.3.5 Infrastructuur

In de gemeente De Bilt liggen twee snelwegen, twee spoorlijnen en diverse ontsluitingswegen. De A27, samen met spoorlijn en Koningin Wilhelminaweg doorsnijden de gemeente verticaal en zetten daardoor een duidelijke grens neer in het gebied, dit komt echter niet overeen met het landschap. De A28, samen met spoorlijn en Utrechtseweg doorsnijden de gemeente in het zuiden. De wegen in de gemeente zijn onderverdeeld in hoofdwegen en nevenwegen.

Belangrijkste wegen

De Bilt/Bilthoven

Hoofd

- Soestdijkseweg
- Gezichtslaan
- Boslaan – Sperwerlaan – Julianalaan
- 1^e Brandenburgerweg – Hertenlaan – 2^e Brandenburgerweg
- Leijenseweg
- Groenekanseweg
- Biltse Rading
- Utrechtseweg
- Planetenbaan
- Looijdijk

Neven

- Blauwkapelseweg – Burgemeester de Withstraat
- Waterweg
- Hessenweg
- Dorpsstraat v.o. Steenstraat
- Berlagelaan
- Paltzerweg

Hollandsche Rading/Maartensdijk

Hoofd

- Koningin Wilhelminaweg – Tolakkerweg

Neven

- Dorpsweg – Maartendijkseweg – Embranchementsweg
- Dierenriem – Melkweg – Prins Bernhardlaan

Westbroek

Neven

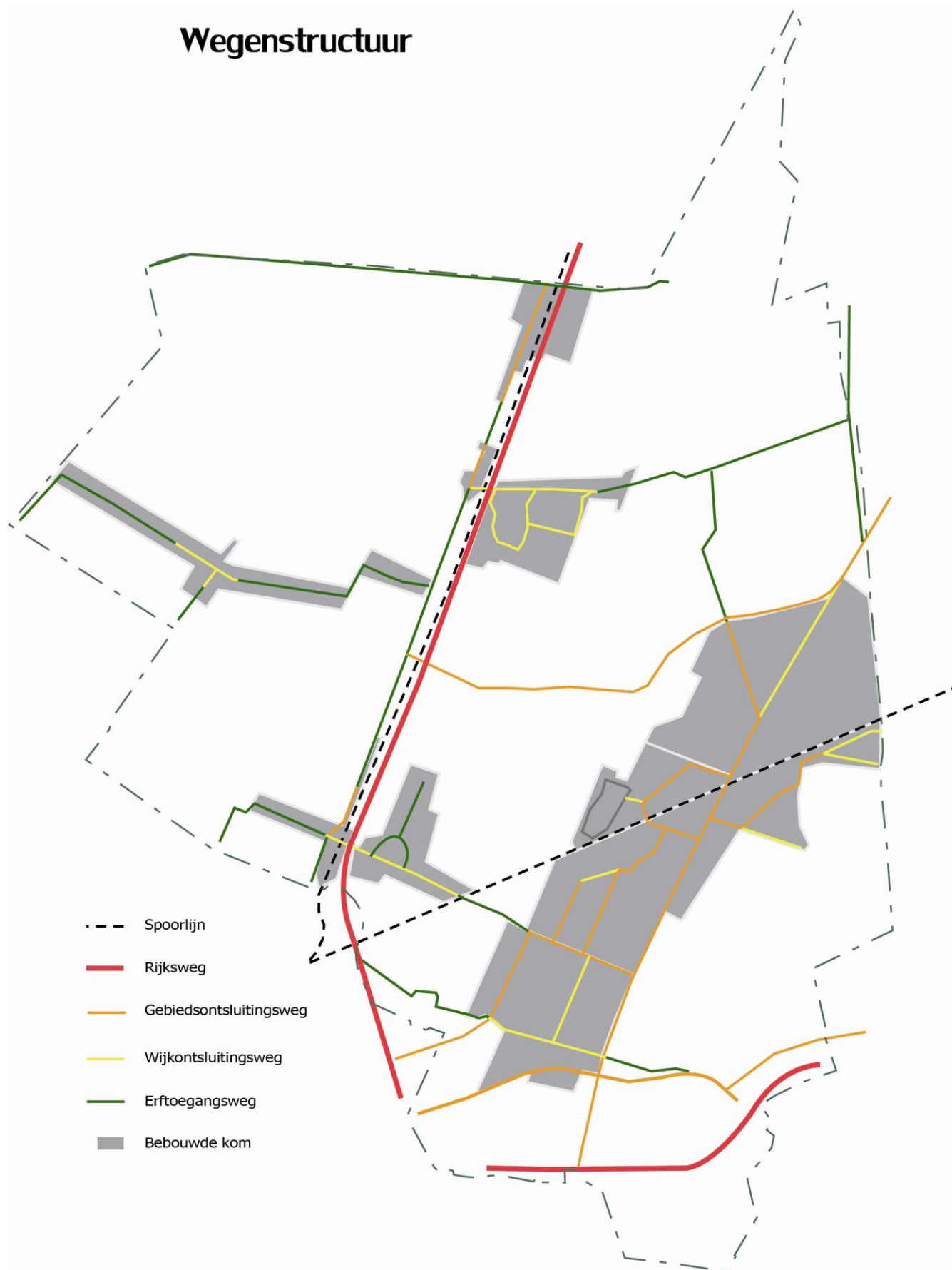
- Kerkdijk – Dokter Welfferweg – Achterweteringseweg

Groenekan

Neven

- Nieuwe Weteringseweg

Wegenstructuur

2.3.6 Cultuurhistorie

In de gemeente De Bilt zijn veel cultuurhistorische elementen te vinden. Er zijn diverse wegen die van cultuurhistorische waarde zijn, de ontginningsloten, de landgoederen en de molens.

De belangrijkste cultuurhistorische elementen zijn per kern:

Bilthoven

Belangrijkste cultuurhistorische wegen: Gezichtslaan, Soestdijkseweg-Noord/Zuid

Groen: Heidepark *Gebouwen:* Landgoed Jagtlust

De Bilt

Belangrijkste cultuurhistorische wegen: Soestdijkseweg-Zuid, Dorpsstraat v.o. Steenstraat, Burgemeester de Withstraat/Blauwkapelseweg, Utrechtseweg, Holle Bilt, Kapelweg, Oude Bunnikseweg en Bisschopsweg.

Groen en water: Van Boetzelaerpark en Biltse Grift

Gebouwen: Landgoed Oostbroek, Beerschoten, Sandwijck, Vollenhoven en Houdringe en Fort op de Voordorpsedijk.

Maartensdijk

Belangrijkste cultuurhistorische wegen: Tolakkerweg, Dorpsweg, Achterweteringseweg, Prinsenlaan

Gebouwen: Landgoed Eijckenstein, Landgoed Persijn en Rovérestein.

Water: Water langs de dorpsweg, water langs de Achterweteringseweg

Groenekan

Belangrijkste cultuurhistorische wegen: Groenekanseweg, Voordorpsedijk, Blauwkapelseweg, Ruigenhoeksedijk tot fort Ruigenhoek

Gebouwen: Fort op de Ruigenhoekse Dijk, Molen Geesina en Landgoed Voordaan.

Groen en water: Bos Voordaan, Nieuwe Wetering, Bisschopswetering en water langs de Voordorpsedijk.

Westbroek

Belangrijkste cultuurhistorische wegen: Dokter Welfferweg, Kerkdijk,

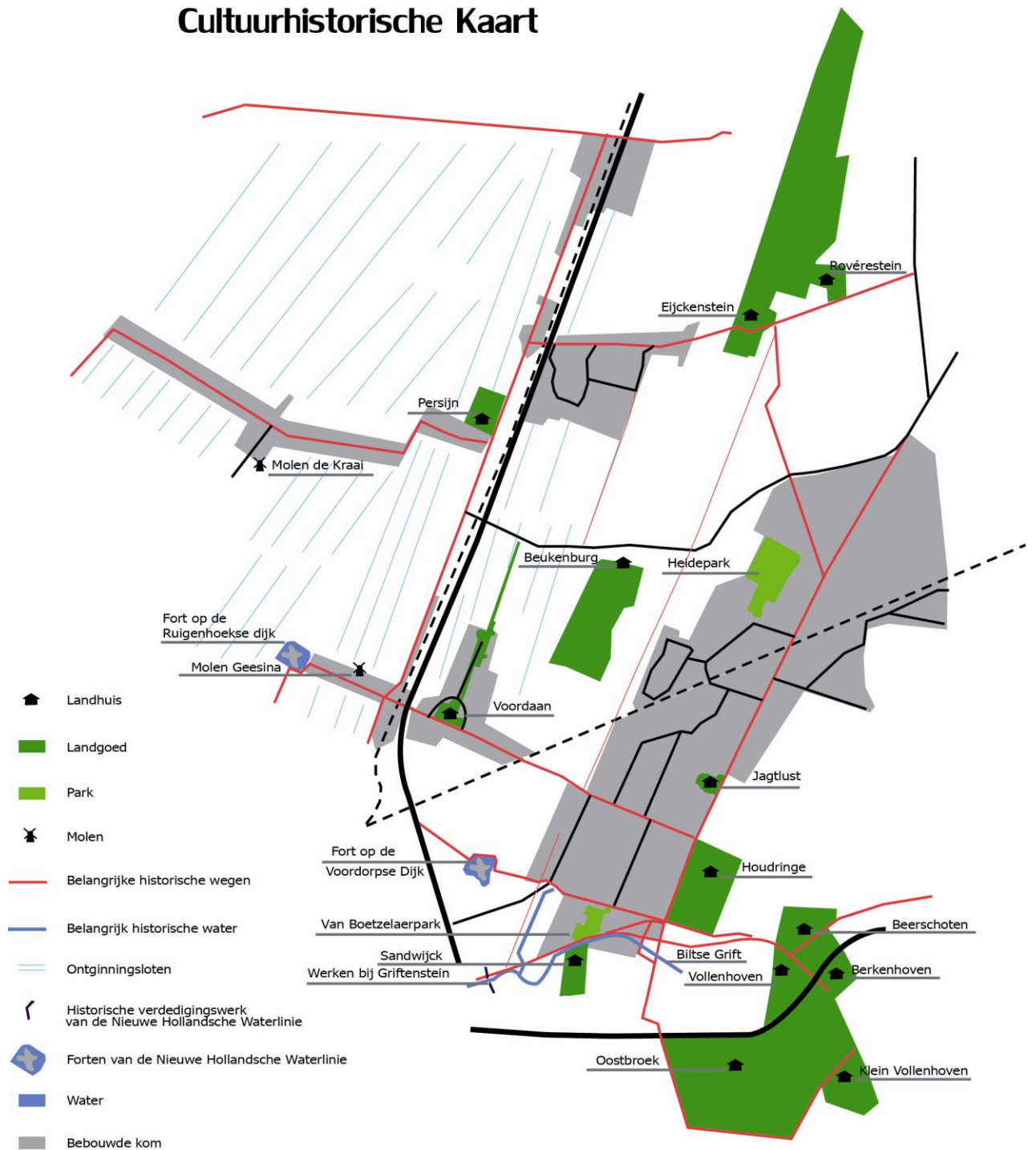
Gebouwen: Molen de Kraaij, Nederlands hervormde kerk

Groen en Water: Water langs de Kerkdijk/dokter Welfferweg en Begraafplaats

Hollandsche Rading

Belangrijkste cultuurhistorische wegen: Tolakkerweg, Graaf Floris V weg

Cultuurhistorische Kaart

2.4 Analyse per gebied

In de volgende paragrafen worden de karakteristieken van de acht gebieden beschreven, daarbij alleen ingaand op de bebouwde kom.

2.4.1 Bilthoven-Noord

Foto: Bomenlaan Gezichtslaan

Afbeelding: Ligging Bilthoven-Noord

Karakter

Het karakter van Bilthoven-Noord is als gevolg van de ontstaanswijze duidelijk anders dan de andere gebieden. De kavels zijn over het algemeen groot en bevatten vrijstaande huizen van verschillende architectuur. Het geheel ligt in een bosrijke omgeving, dit zijn de uitlopers van de Utrechtse Heuvelrug.

Groene kwaliteiten

Het gebied bestaat uit villawoningen met veel particulier groen. Het groen wat op deze percelen staat is vaak nog de oorspronkelijke beplanting, vaak naaldbomen. Dit geeft deze wijk een 'bosrijk' karakter, dat aansluit op de bossen van de Utrechtse Heuvelrug. Ook tussen de kavels staan kleine bosopstanden van voornamelijk naaldbomen, die bijdragen aan het bosrijke karakter van dit gebied. Het vele groen van de percelen wordt versterkt door de aanwezige bomenlanen, veel van deze bomenlanen hebben een monumentaal of volwassen karakter.

Bomenlaan hoofdstructuren

Gezichtslaam, Soestdijkseweg Noord en de Jan Steenlaan.

Parken / groenvlakken

Het Heidepark, de groene zone rondom het Biltse Meertje en het bosje op de Bachlaan. De Kees Boekelaan loopt achter het Heidepark langs en beiden liggen in de EHS. Deze laan is daardoor een belangrijke ecologische structuur.

Cultuurhistorie / monumentaal

De Soestdijkseweg-Noord en de Gezichtslaam zijn de oude wegen door het gebied. De Gezichtslaam is een onderdeel van een oude, lange oprijlaan en zichtlijn van het Landgoed Eijckenstein.

In Bilthoven-Noord liggen enkele rijksmonumenten waarvan de Kees Boekeschool, Frans Halslaan 68, de bekendste is.

2.4.2 Bilthoven-Zuid

Foto: Bomenlaan Soestdijkseweg-Zuid

Afbeelding: Ligging Bilthoven-Zuid

Karakter

Bilthoven-Zuid bestaat overwegend uit laagbouw, aan de westzijde van het gebied en in Centrum 2 komt hoogbouw voor. Het gebied grenst aan de spoorlijn, de Groenekanseweg en wordt doorsneden door de Soestdijkseweg. Langs de Boslaan staan een aantal rijen bomen, die overgaan in de bossen van de Utrechtse Heuvelrug. Het gebied bestaat uit verschillende stedenbouwkundige periodes van een villadeel in de omgeving van Villa Bandoeng, wat ook een beschermd dorpsgezicht is, tot stadachtige hoogbouw aan de westkant. Het groene karakter is ook wisselend in dit gebied, gewaardeerd wordt het park rondom het gemeentehuis en het 'bosje' aan de Kruisbeklaan.

Groene kwaliteiten

Bilthoven-Zuid bestaat uit vele structuren met bomenrijen, veldjes, een groene zone om het gemeentehuis, een groene zone langs en naast het Anthonie van Leeuwenhoekterrein, een groene zone langs het spoor en de begraafplaats. Er staan een aantal stevige oudere bomenlanen die dit gebied een groen uiterlijk geven. In het deel ten oosten van de Soestdijkseweg heeft de beplanting aansluiting met het er omheen liggende bos, waardoor dat deel een 'bosrijk' uiterlijk heeft. In het deel ten westen van de Soestdijkseweg is het groen minder aanwezig. Ter hoogte van het gemeentehuis en het Anthonie van Leeuwenhoekterrein is er wel duidelijke groene rand aanwezig. Tussen bedrijvenpark Larenstein en de woonwijk ligt een groene zone die Sportpark Weltevreden en het bos De Leijen met elkaar verbindt. Deze groene zone is de overgang van de bebouwing naar het landschap en zorgt voor een ecologische verbinding.

Bomenlaan hoofdstructuren

Soestdijkseweg Zuid, Groenekanseweg, 1^e Brandenburgerweg, Planetenbaan, Melkweg, Hertenlaan, 2^e Brandenburgerweg, Julianalaan, Boslaan en Anthonie van Leeuwenhoeklaan.

Parken / groenvlakken

Verschillende veldjes, de groenzone langs het spoor en de groenstrook tussen bedrijvenpark Larenstein en de woonwijk. Het parkje rondom het gemeentehuis en de groene zone rond de begraafplaats en het Anthonie van Leeuwenhoekterrein. Buiten de woonwijken liggen de bossen en de Biltse Duinen.

Cultuurhistorie / monumentaal

In Bilthoven-Zuid ligt 1 landgoed, het landgoed Jagtlust wat tegenwoordig het gemeentehuis is. Het oude villadeel van Bilthoven-Zuid is aangemerkt als beschermd dorpsgezicht. Dit ligt rondom de Villa Bandoeng.

Daarnaast liggen er enkele rijksmonumenten in dit gebied, die vooral langs de Soestdijkseweg gelegen zijn, een van de voorbeelden hiervan is de Oranje Nassauschool en Soestdijkseweg-Zuid 260 "Horev".

Tot slot is de Soestdijkseweg-Zuid een belangrijke cultuurhistorische weg.

2.4.3 Bilthoven -de Leijen

Foto: Bomenlaan Berlagelaan

Afbeelding: Ligging Bilthoven-De Leijen

Karakter

De Leijen is de laatste grote uitbreiding van de gemeente De Bilt. De bebouwing vormt een duidelijke eenheid. Hoewel de wijk grenst aan het bosgebied, is dit niet in het karakter van de wijk merkbaar. Kenmerkend voor de jaren '80, waarin de wijk tot stand gekomen is, is het wegenpatroon met de zogeheten 'bloemkoolwijk' structuur en de architectuur. Dit houdt in dat er één rondweg in de wijk is, met daaraan de verschillende hofjes/aftakkingen. Hierbij horen de beplantingsvakken op de hoeken, met veel heesters en bomen.

Groene kwaliteiten

De Leijen heeft een geheel eigen karakter door de dichte heestervakken met veelal hoge heesters erin. Deze heestervakken zijn ook veel te vinden langs de fietspaden die door dit gebied heen lopen. Dit beplantingspatroon is kenmerkend voor de bouwstijl van dit gebied. De fietspaden gaan over in het bos De Leijen dat ten westen van de woonwijk ligt. Dit bos is onderdeel van de overgangszone tussen twee landschappen in, waarvan een strook zelfs helemaal langs het spoor loopt.

Bomenlaan hoofdstructuren

De Leijenseweg en de Berlagelaan vormen de basis van dit gebied. Daarnaast zijn de fietspaden belangrijk als bomenstructuur, deze fietspaden zijn gelegen op de oude historische wegen uit het landschap van de voormalige landgoederen.

Parken / groenvlakken

Bos De Leijen, met de daaraan verbonden strook langs het spoor.

Cultuurhistorie / monumentaal

Het groen rondom de fietspaden heeft een cultuurhistorisch karakter, dit zijn oude structuren uit het landschap.

2.4.4 De Bilt

Foto: Bomenlaan Biltse Rading

Afbeelding: Ligging De Bilt

Karakter

De kern De Bilt bestaat vrijwel geheel uit aaneengesloten hoog- en laagbouw. De kern grenst aan de Biltse Rading, de Groenekanseweg, de Soestdijkseweg en de Utrechtseweg. De kern is in verschillende perioden gebouwd, waardoor de verschillende buurten goed van elkaar te onderscheiden zijn. De straten en bouwblokken liggen min of meer in rechthoeken, gerelateerd aan de Soestdijkseweg, Groenekanseweg en de Hessenweg.

Het 'Oude dorp' ligt binnen deze wijk, maar heeft duidelijk andere kenmerken. Dit geldt eveneens voor Kloosterpark en Steinenburg. De bebouwing dateert uit de jaren '20 en '30, en bevat overwegend laagbouw.

Groene kwaliteiten

Vanuit het omliggende landschap loopt er een groene ader de woonwijk in, namelijk via Landgoed Sandwijck en het Van Boetzelaerpark. Daarnaast heeft het omliggende landschap via Sportpark Weltevreden een groene verbinding met deze woonwijk. Het zuidoosten van De Bilt is een overgangszone, waar men landgoederen zoals Oostbroek en Beerschoten vindt. In de kern is veel buurtgroen aanwezig, voornamelijk groene speelplekken, zoals bij de Dahliastraat.

Bomenlaan hoofdstructuren

Soestdijkseweg Zuid, Groenekanseweg, Biltse Rading, Dorpsstraat v.o. Steenstraat, Burgemeester de Withstraat, Bilthovenseweg en de Hessenweg.

Parken / groenvlakken

Van Boetzelaerpark, landgoederen, groenstrook langs Anthonie van Leeuwenhoekterrein en Sportpark Weltevreden.

Cultuurhistorie / monumentaal

De Bilt is ontstaan rond de straten Dorpsstraat v.o. Steenstraat, de huidige Utrechtseweg, de Burgemeester de Withstraat en de Blauwkapelseweg. Rond deze straten liggen ook de meeste rijksmonumenten. Daarnaast liggen er in de Bilt een aantal landgoederen dit zijn: Sandwijck, Oostbroek, Houdringe, Vollenhoven en Beerschoten. Deze landgoederen zijn allen ook rijksmonumenten.

Om de historische panden van de Dorpsstraat v.o. Steenstraat en de Burgemeester de Withstraat te beschermen is dit deel van De Bilt beschermd dorpsgezicht.

Wateren

De Biltse Grift loopt in het zuidelijke deel van deze kern. Dit water heeft cultuurhistorische en ecologische waarden.

Overig

Daarnaast zijn er nog een aantal groene elementen in De Bilt, de begraafplaats rondom de kerk, het sportpark Weltevreden en de groenstrook bij Park Arenberg.

2.4.5 Maartensdijk

Foto: Bomenlaan (met kenmerkende hagen) Dorpsweg

Afbeelding: Ligging Maartensdijk

Karakter

De oude kern van Maartensdijk bestaat uit de oorspronkelijke bebouwing langs de Dorpsweg en de Tolakkerweg. De kern Maartensdijk bestaat uit laagbouw. De kern wordt doorsneden door de A27, het spoor, de Koningin Wilhelminaweg en de Tolakkerweg. De grenzen worden gedefinieerd door de strokenverkaveling in het landschap. De wijk ten zuiden van de Dorpsweg is later aangebouwd. Er is geen duidelijk patroon in de kern terug te vinden. Vele wegen hebben een knik in de straat waardoor de straten niet in één oogopslag te overzien zijn, dit creëert een dorpsgevoel. Daarnaast zijn er veel doodlopende straatjes en hofjes.

Groene kwaliteiten

De kern is een lintbebouwingdorp dat gelegen is in het ontginningslandschap. Langs de Dorpsweg loopt een stevig laan met oude hagen eronder. Langs de Dierenriem en de Melkweg loopt een groenstrook door de kern heen die vooral bestaat uit heesters.

Bomenlaan hoofdstructuren

Op de Dorpsweg ligt de belangrijkste bomenlaan van Maartensdijk, ook de hagen in deze laan zijn belangrijk voor de groene uitstraling van deze laan.

Parken / groenvlakken

Parkje en groenstroken langs de Dierenriem en de Melkweg.

Cultuurhistorie / monumentaal

Het oude gemeentehuis, brandweerkazerne, landgoederen Persijn, Eyckenstein, Rovérestein en de Nederlands Hervormde Kerk zijn een aantal rijksmonumenten die in Maartensdijk liggen. De Dorpsweg is vanuit cultuurhistorisch oogpunt een belangrijke weg, vanuit hier is het dorp ontstaan. Van oorsprong was de Prinsenlaan een belangrijke laan, deze liep van de Nieuwe wetering naar Hollandsche Rading, tegenwoordig houdt de weg op in Maartensdijk.

Water

De Maartensdijksevaart loopt langs de Dorpsweg en Koningin Wilhelminaweg/Tolakkarweg.

Overig

De sportvelden zorgen in het zuidwesten voor een groene ruimte in Maartensdijk.

2.4.6 Groenekan

Foto: Bomenlaan Groenekanseweg

Afbeelding: Ligging Groenekan

Karakter

De kern Groenekan bestaat overwegend uit laagbouw. De kern wordt doorsneden door de A27, het spoor en de Koningin Wilhelminaweg. Het enige patroon dat in Groenekan te vinden is de hoofdas de Groenekanseweg, waar wegen en sloten haaks op aansluiten. De grenzen lopen ongeveer van spoorlijn tot spoorlijn, met uitlopers tussen de Koningin Wilhelminaweg en de A27 in. De straten achter de Groenekanseweg zijn gerealiseerd op de oude paden van het landgoed Voordaan, dit geldt niet voor de Veldlaan.

Groene kwaliteiten

In de jaren '20 is Groenekan uitgegroeid tot een kern gelegen in het ontginningslandschap met enkele bosjes en wateren. In Groenekan hebben vele straten de kenmerkende grindbermen, waarop geparkeerd kan worden tussen de laanbomen.

Bomenlaan hoofdstructuren

De Groenekanseweg, de Koningin Wilhelminaweg en de Lindelaan.

Parken / groenvlakken

Het belangrijkste groen in Groenekan is het oude landgoed van Voordaan.

Cultuurhistorie / monumentaal

De forten Voordorp en Ruigenhoek, Molen Geesina en landgoed Voordaan en Beukenburg zijn de bekendste monumentale en cultuurhistorische objecten van Groenekan. Het merendeel van deze objecten zijn ook rijksmonumenten.

Naast deze gebouwen is Groenekan vanuit historie bekend door het hoveniersbedrijf en later landschapsarchitectenbureau Copijn. Dit bedrijf heeft meerdere parken ontworpen in de Engelse Landschapsstijl, zoals het Van Boetzelaerpark.

Water

Het belangrijkste water is de Bisschopswetering, die langs de Groenekaneweg loopt. Het andere belangrijke waterelement is de Hoogekampse plas, waar de ecologische kwaliteit wordt verbeterd. Tevens liggen er in Groenekan de bosvijvers van het Bos Voordaan en de fortgrachten.

Vroeger was het water in Groenekan verbonden met het water in Utrecht en de Vecht. Hier lag het zwarte water. Door de aanleg van de wijk Tuindorp in Utrecht is deze watergang grotendeels gedempt. Ter hoogte van de Keizersgracht in Utrecht is nog een deel van deze watergang te vinden.

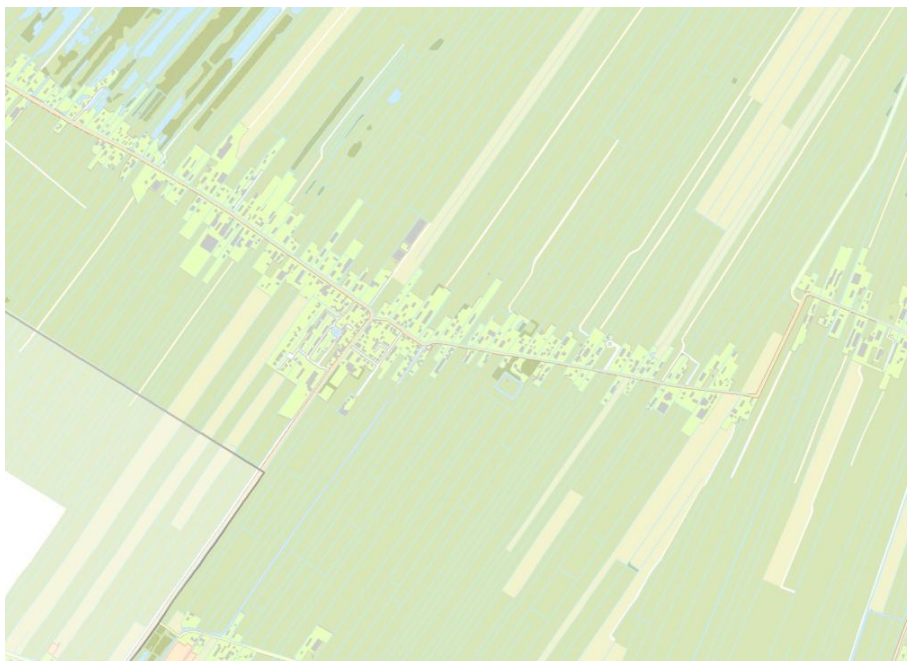
Overig

De begraafplaats in Groenekan.

2.4.7 Westbroek

Foto: Bomenrij Kerkdijk

Afbeelding: Ligging Westbroek

Karakter

De kern Westbroek is een lintbebouwingdorp op een T-splitsing, met de kenmerkende sloten en bruggetjes die goed herkenbaar zijn in het ontginningslandschap. De grenzen liggen bijna direct achter de huizen, met de nieuwbouwwijk als uitzondering. Westbroek is relatief klein gebleven, het heeft enkel een kleine nieuwbouw wijk langs de Burgemeester Huydecoperweg erbij gekregen, waarin een groenstrook met water ligt.

Groene kwaliteiten

Langs de Kerkdijk, de Dokter Welfferweg en de Achterweteringseweg staat een bomenrij die hier en daar onderbroken is, waardoor men het landschap goed kan zien. De westelijke kant van de Kerkdijk is opener door het ontbreken van bebouwing en laanbeplanting, waardoor men het ontginningslandschap met de plassen goed kan beleven. In de kern van de laatste uitbreiding ligt een groenstrook met een watergang.

Bomenlaan hoofdstructuren

De belangrijkste bomenstructuren zijn de Kerkdijk, dokter Welfferweg en de Achterweteringseweg.

Parken / groenvlakken

In de dorpskern de groenstrook in de nieuwbouwuurt
Daarbuiten de Westbroekse Zodden en het Bert Bospad.

Cultuurhistorie / monumentaal

De Nederlands Hervormde Kerk, Molen de Kraai en een aantal boerderijen zijn rijksmonumenten. Om de oude boerderijen te beschermen is een deel van Westbroek bestemd als beschermd dorpsgezicht.

Daarnaast zijn de ontginningsloten en het daarbij behorende landschap cultuurhistorisch waardevol.

Water

De belangrijkste watergangen zijn de Achttienhovensche Vaart, Kerkeindsche Vaart en de Groene Vaart.

Overig

Naast alle elementen ligt in Westbroek ook een begraafplaats en een groene zone rond het sportcomplex en de molen De Kraai. Dit zijn twee groene ruimte aan de randen van het dorp.

2.4.8 Hollandsche Rading

Foto: Haag Vuursche Dreef.

Afbeelding: Ligging Hollandsche Rading

Karakter

De kern Hollandsche Rading ligt letterlijk tegen de grens met 'Noord-Holland' aan. Deze grens wordt gevormd door de Graaf Floris v Weg en de Vuursche Dreef. De kern wordt doorsneden door de A27, het spoor met station en de Tolakkerweg. De grenzen lopen ongeveer van de Schaapsdrift tot aan de Dennenlaan. De kern vormt gelijk de grens en het 'einde' van de ontginningsstroken.

Hollandsche Rading heeft zich parallel aan de doorsnijdende wegen gevormd, de meeste straten volgen deze lijn dan ook. De EHS die ten noorden van Hollandsche Rading loopt, heeft in het dorp enkele groene aansluitingen.

Groene kwaliteiten

De kern ligt op het randje van het ontginningslandschap en het bos. Dit bos is onderdeel van de EHS. De bosstrook die parallel aan de Schaapsdrift loopt sluit ook aan op de EHS. Doordat het

langs het bos ligt heeft de kern een zeer groen karakter. Langs de hoofdweg van deze kern staan oude bomenrijen en hagen.

Bomenlaan hoofdstructuren

Koningin Wilhelminalaan, Graaf Floris V Weg, Schaapsdrift, Oosterspoorlaan, Dennenlaan, Spoorlaan

Parken / groenvlakken

Het bos ten oosten van de kern.

Cultuurhistorie / monumentaal

In Hollandsche Rading liggen geen rijksmonumenten. Op de hoek van Graaf Floris de V weg staat een Tolhuis en 2 grenspalen. Deze objecten hebben cultuurhistorische waarden

Water

Het belangrijkste water is de Tienhovens kanaal.

3 Visie

In dit hoofdstuk wordt de visie op het groen beschreven voor de gemeente De Bilt voor de komende 10 jaar. Deze visie is uitgewerkt in een groenstructuurkaart voor de gehele gemeente en per gebied en/of kern. Deze kaarten zijn in dit hoofdstuk te vinden.

De visie op het groen is gebaseerd op strategische keuzes waarmee de specifieke kwaliteiten en doelstelling van de gemeenten nog sterker tot uiting komen.

Een sterke groenstructuur is belangrijk voor de leefomgeving van de inwoners van De Bilt. Het zorgt ervoor dat De Bilt een groene uitstraling heeft en het daardoor aantrekkelijk maakt om hier te wonen, werken, recreëren en te verblijven. Daarnaast heeft het groen ecologische waarden en zorgt het groen voor koelte en geleiding van het wegverkeer.

Het groen in de kernen van de gemeente De Bilt kenmerkt zich vooral door de groene lanen, met soms bermen als onderbegroeiing en (enkele) karakteristieke solitaire bomen. Langs de kernen van De Bilt, Bilthoven en een deel van Hollandsche Rading liggen de uitlopers van de Utrechtse Heuvelrug.

Rondom de kernen van Westbroek, Maartensdijk en een deel van Hollandsche Rading ligt het veenontginningslandschap. Groenekan ligt in het overgangsgebied tussen het veenontginningslandschap en de uitlopers van de Utrechtse Heuvelrug.

In de kernen en in het buitengebied is de 'groene' cultuurhistorie aanwezig, zoals de landgoederen van de Lustwarande en onderdelen van de Nieuwe Hollandsche Waterlinie. Deze aspecten samen zorgen ervoor dat de gemeente De Bilt wordt ervaren als een groene gemeente.

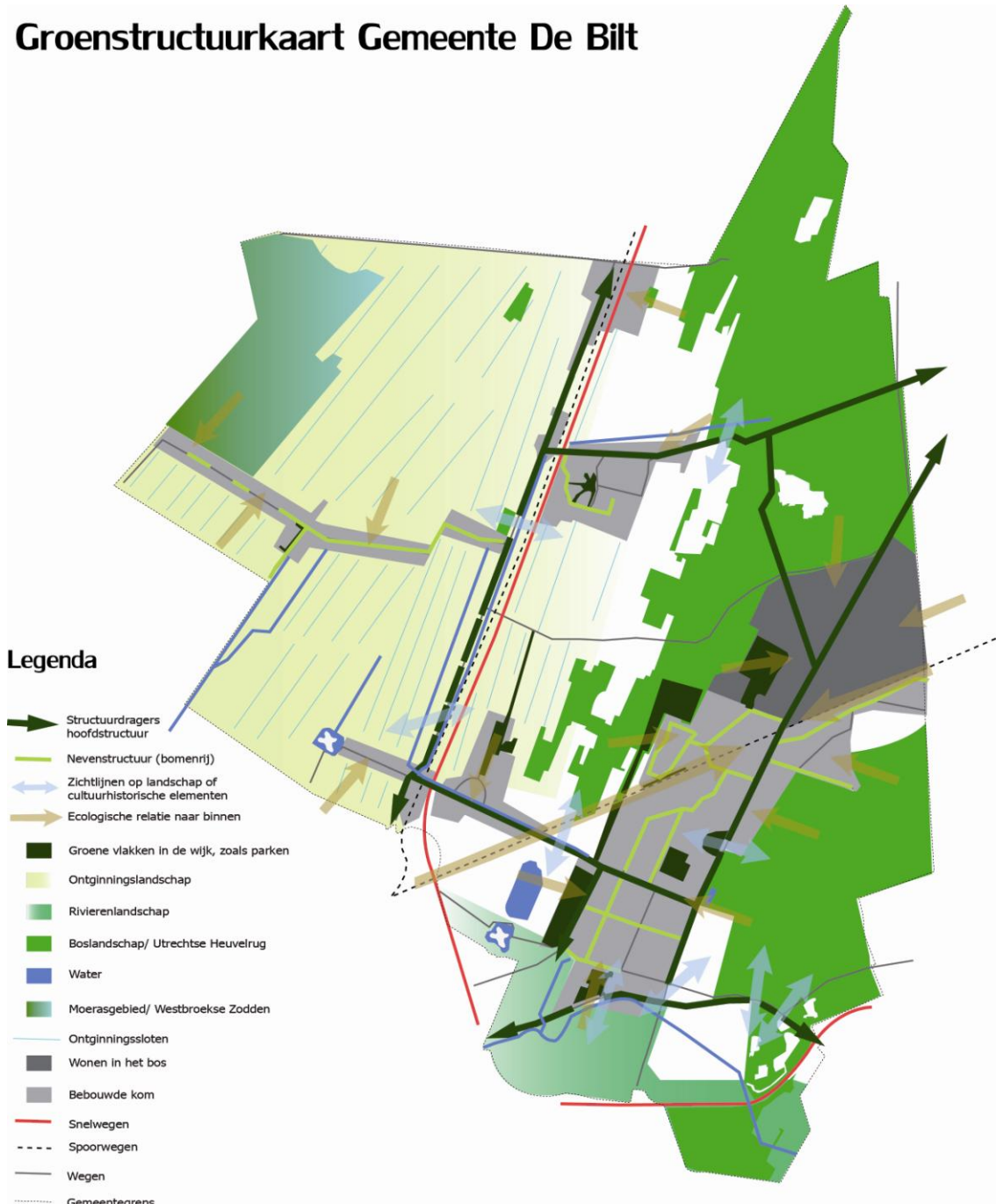
Om deze kwaliteiten te beschermen, versterken en te verbeteren zijn er een aantal visiepunten geformuleerd:

- Behouden en versterken van grote groengebieden en parken als groene dragers in de bebouwde kom
- Behouden en versterken van groene laanstructuren als verbindend element tussen de grotere groengebieden en het omliggende landschap
- Zichtbaarheid van omliggend landschap en cultuurhistorie vergroten
- Kiezen voor kwaliteit in plaats van kwantiteit
- Gebiedseigen beplanting toepassen om daarmee de karakters van de gebieden en kernen te behouden.

3.1 Groenstructuurkaart

De uitgangspunten van de Visie hebben geleid tot deze groenstructuurkaart. Op de groenstructuurkaart zijn de belangrijkste groenstructuren zichtbaar, zichtlijnen naar cultuurhistorie, verbindingen met parken.

Groenstructuurkaart Gemeente De Bilt

3.2 Visie gemeente De Bilt

Behouden en versterken van grote groengebieden en parken als groene dragers in de bebouwde kom

In de gemeente liggen diverse grote groengebieden en parken, zoals het Heidepark en Bos Voordaan. Deze gebieden zijn van belangrijke waarde voor de gemeente op ecologische, landschappelijke en recreatieve vlak. Daarnaast fungeren deze groene gebieden als een groene long voor de diverse kernen en wijken. Het is daarom belangrijk om deze gebieden te behouden en te versterken.

Behouden en versterken van de groene laanstructuren als verbindend element tussen de grotere groengebieden en het omliggende landschap.

Samen met de grote groengebieden vormen de groene laanstructuren het groene hart van de gemeente De Bilt. Deze laanstructuren met hun onderbeplanting, zoals bermen, zijn het verbindende element tussen de grotere groengebieden en het omliggende landschap. Door deze verbindingen is het mogelijk voor flora en fauna om hun leefgebied en verspreiding te vergroten en langs deze structuren te migreren. Het is daarom belangrijk om deze doorgaande groene structuren te behouden en te versterken.

Zichtbaarheid van omliggend landschap en cultuurhistorie behouden en vergroten

De landschappen en de cultuurhistorie hebben De Bilt gevormd. Een groot deel van deze landschappen en cultuurhistorie is zichtbaar. Het is belangrijk dat de aanwezige groenstructuren de zichtbaarheid niet belemmeren maar juist vergroten. Dit kan door oude zichtlijnen herstellen, zichtlijnen creëren en open ruimtes behouden.

Kiezen voor Kwaliteit in plaats van Kwantiteit

Beplanting en vooral bomen hebben (ondergrondse) ruimte nodig om te groeien. Bij herinrichtingen en nieuwe aanplant wordt gekozen voor goede beplanting met ruimte in plaats van veel beplanting met weinig ruimte. Hierdoor ontstaat duurzaam groen.

Gebiedseigenbeplanting toe te passen om daarmee de karakters van de kernen te vergroten.

Door de ligging, het landschap en de ontstaansgeschiedenis hebben de verschillende kernen en gebieden hun eigen karakter gekregen. In sommige delen van de gebieden en kernen is dit karakter minder goed zichtbaar, door bijvoorbeeld verstedelijking. Door gebiedseigen beplanting toe te passen, bij herinrichtingen en omvormingen, worden deze karakteristieken benadrukt, versterkt en behouden

3.2.1 Kansen en knelpunten

In deze paragraaf wordt ingegaan op de kansen en knelpunten van de diverse groenstructuren in de gemeente, per gebied worden de kansen en knelpunten ook beschreven.

Soestdijkseweg

Knelpunten:

- Er staat veel druk op de weg door het verkeer.
- Ontwikkeling corridorstudie, waardoor het areaal asfalt toeneemt
- De laan is niet overal goed zichtbaar, er missen stukken
- Weinig ruimte zowel boven als ondergronds
- De verbindende ecologische functie van de bomenlaan neemt af.

Kansen:

- Versterken van de laan door aanplant nieuwe bomen of extra ondergrondse ruimte creëren bij herinrichtingen. Hierdoor wordt de laan versterkt, maar ook de ecologische route voor onder andere vleermuizen versterkt.
- Onderlaag onder de bomen inrichten als berm, hierdoor ontstaat er een ecologische verbindingzone voor flora en fauna.

Gewenste ontwikkelingen:

Het is gewenst om deze bomenlaan aan beide zijde te behouden, waarbij ernaar gestreefd wordt om de berm, waarin de boom komt te staan minimaal 2,5 meter wordt. Hierdoor kan deze bomenrij of laan zich goed ontwikkelen.

Uitzondering hierop is het stuk tussen het station en de Noord-Houdringelaan, waar een zijde van laan is gerealiseerd is tussen de stoep en de straat. Bij uitval of herinrichting dient onderzocht te worden of het mogelijk is om op dit deel van de Soestdijkseweg-Zuid de laan aan beide zijden te behouden.

Deze bomenlaan is belangrijk omdat het de belangrijkste structuurdrager van de gemeente is en het voor een groene entree van De Bilt zorgt.

Daarnaast is deze bomenlaan een belangrijke migratieroute voor vleermuizen.

Bij een grote herinrichting kan men ervoor kiezen de laan in zijn geheel te vervangen door een nieuwe laan (hierbij is bewonersparticipatie en goede communicatie noodzakelijk). Omdat het vervangen van delen van de laan voor een onevenwichtig beeld zorgt.

Langs het zuidelijke deel van deze weg moeten er eiken staan en langs het noordelijke deel voornamelijk beuken, beide van 1^e grootte. Doordat deze bomenlaan blijft staan, wordt ook de ecologische verbinding voor de dieren behouden. Dit kan versterkt worden door onder de bomenlaan een ecologische berm in te richten.

Groenekanseweg

Knelpunten:

- De laanbeplanting houdt ineens op (deel tussen De Bilt en het spoor).
- Weinig ruimte voor de bomen langs de weg

Kans:

- Doortrekken van de laan bij herinrichting van de weg

Gewenste ontwikkelingen:

Bij een herinrichting van de straat is het gewenst te onderzoeken of er mogelijkheden zijn om de laan door te trekken, dit om de oude verbinding tussen De Bilt en Groenekan te versterken.

Koningin Wilhelminaweg/Tolakkerweg

Knelpunten:

- Deels in het onderhoud van de gemeente, daardoor minder invloed op de inrichting van deze laan

Kans:

- Relatie met het landschap verbeteren

Gewenste ontwikkelingen:

Deze laan loopt door diverse typen landschap. Het is gewenst om langs deze weg gebiedseigen beplanting te realiseren. Waarbij langs het veenweidegebied beplanting toegepast kan worden als elzen, essen en wilgen. Langs het bosrijke deel berken. Een deel van deze laan bestaat al uit deze beplanting, het is wenselijk om ook in het andere deel gebiedseigen beplanting toe te passen.

3.3 Visie punten per gebied

Deze paragraaf beschrijft een visie per gebied, de groenstructuurkaart per gebied en de kansen en knelpunten van deze beschrijving van de visie toegespitst naar dit gebied.

3.3.1 Bilthoven-Noord

Behouden en versterken van grote groengebieden en parken als groene dragers in de bebouwde kom

In Bilthoven-Noord ligt het Heidepark, dit park ligt in de ecologische hoofdstructuur (EHS). Het Heidepark heeft belangrijke ecologische waarde en is een belangrijke ecologische verbinding met de bebouwde kom en het buitengebied. Tevens werkt dit park als een groene long voor de wijk Bilthoven-Noord. Het is belangrijk dat het park en de ecologische waarde van dit park behouden blijft voor de toekomst en beschermd wordt. Waar er kansen zich voordoen kan het park worden versterkt.

Behouden en versterken van de groene laanstructuren als verbindend element tussen de grotere groengebieden en het omliggende landschap

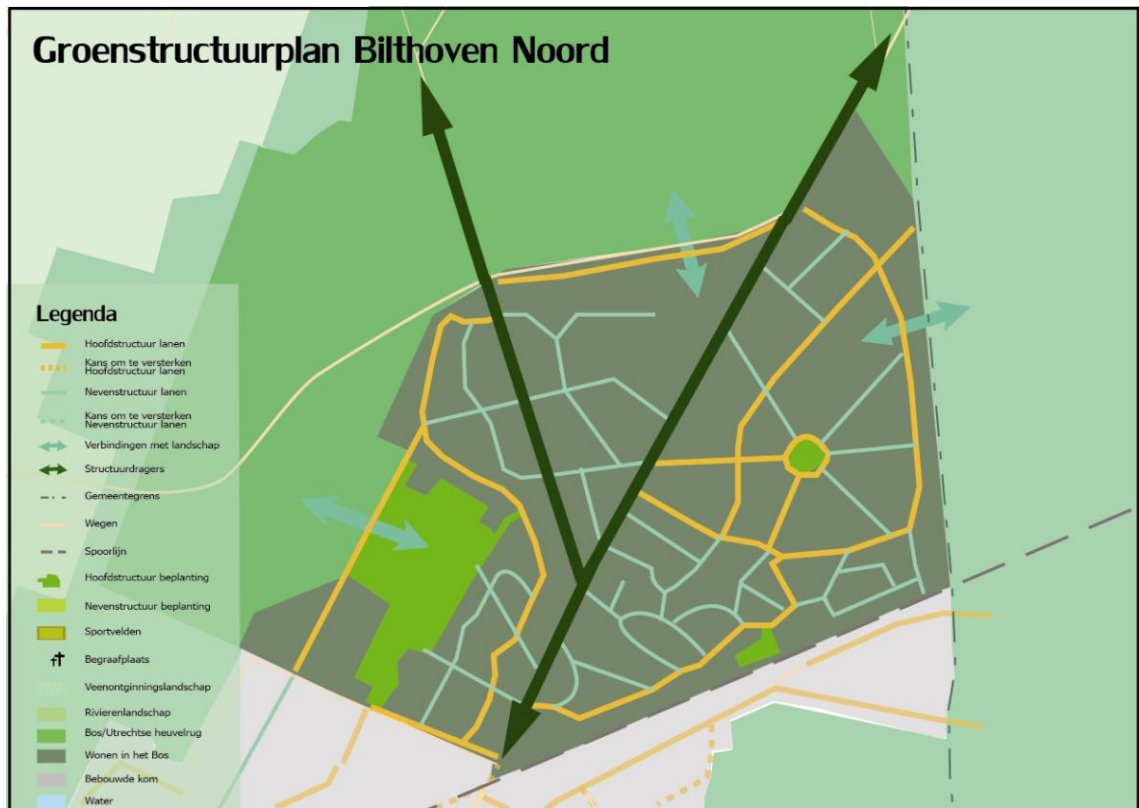
In Bilthoven-Noord ligt een aanzienlijk netwerk van volwassen bomenlanen met daaronder een bermstructuur, er zijn weinig tot geen wegen waar deze laan en bermstructuur ontbreekt. In Bilthoven-Noord zal er vooral naar gestreefd worden om deze volwassen bomenlanen te behouden voor de toekomst en bij uitval te herstellen. Door in bijna elke straat een lanestructuur met bermen te hebben, zijn er voldoende mogelijkheden voor de flora en fauna om langs deze structuren te migreren en zich uit te breiden. Daarnaast kan de flora en fauna deze lanen gebruiken om het buitengebied (die voor een groot gedeelte bestaat uit EHS) te bereiken of vanuit het buitengebied hun leefgebied te vergroten in de richting van de bebouwde kom.

Zichtbaarheid van het omliggende landschap en cultuurhistorie behouden en vergroten

Van oorsprong kwamen in Bilthoven-Noord 'de rijken' wonen, vanwege het omliggende boslandschap en de bereikbaarheid per trein. Later is dit uitgebreid naar een volledige (villa)woonwijk in het bos. Het omliggende bos is belangrijk voor het karakter van dit gebied en moet dan ook behouden blijven. Aan de randen van de wijk is het belangrijk om dit bos zichtbaar te houden, zodat het bosrijke karakter behouden blijft en waar mogelijk versterkt wordt.

Gebiedseigen beplanting toepassen om daarmee de karakters van de gebieden en kernen te behouden.

Bilthoven-Noord kenmerkt zich door de ligging tegen de uitlopers van de Utrechtse Heuvelrug. Bij dit type landschap hoort beplanting als dennen, eiken, beuken, berken maar ook acacia's. Deze beplanting is in de belangrijkste lanen toegepast. Bij herinrichting en uitval moet deze beplanting hersteld worden. Naast het gemeentelijke groen is de perceelbeplanting van de bewoners belangrijk voor het karakter van dit gebied. Op deze percelen zijn veel dennen te vinden, die hier van oorsprong aanwezig zijn. Het is belangrijk om deze karakteristieke bomen te behouden, daardoor is het nodig om in dit gebied het kapvergunningstelsel te behouden.

Kansen en Knelpunten Bilthoven-Noord

Gezichtslaan

Knelpunten:

- Verkeersdruk
- Ontwikkeling Corridorstudie
- Weinig ruimte voor bomen

Kansen:

- Versterken van de laan door aanplant nieuwe bomen of bij herinrichting, waarbij extra ondergrondse ruimte gecreëerd kan worden.
- Onderbeplanting inrichten als ecologische bermen, waardoor er een ecologische verbinding ontstaat.

Gewenste ontwikkelingen:

Bij herontwikkelingen is het verbeteren van de ondergrondse ruimte voor de laanstructuur gewenst. Op dit moment is er beperkte bovengrondse en ondergrondse ruimte voor de bomen om zich optimaal te ontwikkelen. Gezien de verkeersontwikkelingen en de beperkte ruimte zijn er op dit moment weinig mogelijkheden om de bovengrondse ruimte te vergroten. Mocht deze ruimte ontstaan, dan is het gewenst om extra ruimte te creëren voor de laanstructuur.

Als in de toekomst de gehele straat wordt heringericht of een groot deel van de laan uitvallen door ziekte of ouderdom, dan is het gewenst om de gehele laan of grote delen in 1 keer te vervangen zodat er een constant beeld blijft bestaan in de bomenlaan, mits dit in goed overleg gebeurt met de omwonenden. Bij vervanging of vernieuwing moeten hier eerste grootte bomen komen te staan.

3.3.2 Bilthoven-Zuid

Behouden en versterken van grote groengebieden en parken als groene dragers in de bebouwde kom

In Bilthoven-Zuid ligt het park rondom het gemeentehuis (Jagtlust) en de groene zone van de begraafplaats en het Anthonie van Leeuwenhoekterrein. Dit zijn de grotere groengebieden van Bilthoven-Zuid. Deze plekken gelden als groen middelpunt voor het gebied Bilthoven-Zuid en zorgen voor een groen hart in dit gebied. Daarnaast is het ook een belangrijk schuilplaats en doortrekroute voor de fauna. Het is gewenst om deze gebieden te behouden en waar het kan te versterken.

Behouden en versterken van de groene laanstructuren als verbindend element tussen de grotere groengebieden en het omliggende landschap

In Bilthoven-Zuid zijn drie belangrijke lanen aanwezig die de bebouwde kom verbinden met het omliggende landschap, het gaat hier om de Groenekanseweg, de Boslaan en de Soestdijkseweg-Zuid.

Deze lanen dienen behouden te blijven en bij herinrichting of uitval herstel te worden. Waar het kan is het gewenst om de onderbeplanting van deze lanen zoveel mogelijk ecologisch te beheren. Hierdoor ontstaan er betere ecologische verbindingen voor flora en fauna.

Naast de lanen die het buitengebied en de bebouwde kom verbinden, lopen er in dit gebied nog een aantal belangrijke en volwassen bomenlanen, zoals de Julianalaan en de 1^e Brandenburgerweg. Deze lanen dienen behouden te blijven en bij herinrichting of uitval zoveel mogelijk hersteld te worden. Daarnaast liggen er in Bilthoven-Zuid kansen om de lanenstructuur te versterken, hierbij gaat het om de Planetenbaan en de Groenekanseweg.

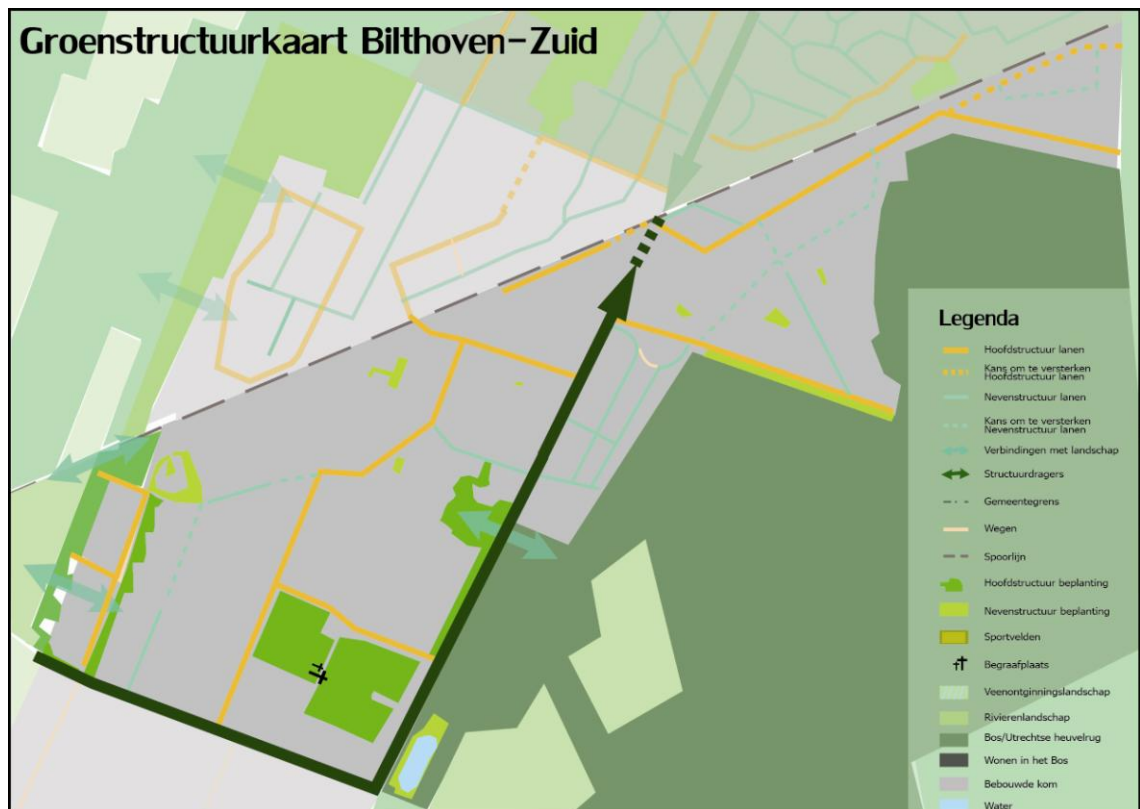
Zichtbaarheid van het omliggende landschap en cultuurhistorie behouden en vergroten

In Bilthoven-Zuid ligt het landgoed Jagtlust. Dit landgoed heeft cultuurhistorische waarde. Het is belangrijk om dit landgoed goed zichtbaar te houden vanaf de weg. Door bewust 'ruimte' te creëren en te behouden in de laanstructuur wordt het zicht op dit landgoed verbeterd.

Gebiedseigen beplanting toepassen om daarmee de karakters van de gebieden en kernen te behouden

Bilthoven-Zuid ligt voor het merendeel van oorsprong in een bosrijke omgeving, wat vooral zichtbaar is aan de oostkant. De westkant is het overgangsgebied tussen de bosrijke omgeving en de veenweidegebieden.

Bij herinrichting van de hoofd- en nevenstructuren en vervanging van de bomen in deze hoofd- en nevenstructuren van het bosrijk deel is het gewenst om hier eiken en beuken te realiseren. In het overgangsgebied van de hoofd- en nevenstructuren is het gewenst om hier ook eiken en beuken te planten, dit omdat overgang naar het bosrijke deel te versterken.

Kansen en Knelpunten Bilthoven-Zuid

Julianalaan

Knelpunten:

- Overgang op een andere gemeente

Kans:

- Aansluiten op belangrijke lanenstructuur met de gemeente Zeist

Gewenste ontwikkelingen:

De Julianalaan sluit aan op de Taveernelaan in gemeente Zeist, dit is een oude verbindingroute. In het groenstructuurplan van gemeente Zeist staat deze weg ook aan gegeven met een belangrijke laanstructuur. Hierop wil de gemeente De Bilt aansluiten en zo een vloeiende overgang behouden.

Planetenbaan

Knelpunten:

- De bomen staan 'versnipperd'
- Laan bestaat uit 1^e grootte en 3^e grootte bomen.

Kans:

- Bij herinrichting kan men de bomenrij herstellen

Gewenste ontwikkelingen:

Op dit moment is een deel van deze straat ingericht met een volwaardige laan, het andere deel is ingericht met kleine bomen. Bij herinrichting is het wenselijk om een beeld te creëren, door 1 laan te maken. Dit kan ingericht worden met 1^e of 2de grootte bomen.

3.3.3 Bilthoven -de Leijen

Behouden en versterken van grote groengebieden en parken als groene dragers in de bebouwde kom

Aan de westelijke rand van De Leijen ligt het Leijensebos. Dit stuk bos heeft een belangrijke ecologische waarde en een belangrijke recreatieve functie. Daarnaast fungeert het als groene long voor deze wijk. Het is belangrijk om dit groengebied te behouden en te beschermen en waar het kan te versterken. Dit heeft zowel positieve effecten voor de recreanten als voor de flora en fauna.

Behouden en versterken van de groene laanstructuren als verbindend element tussen de grotere groengebieden en het omliggende landschap.

In de Leijen liggen de oude structuren van de oorspronkelijke lanen. Deze lanen zijn nu ingericht als fietspad en verbinden De Leijen met het omliggende landschap en de grotere groengebieden. Dit zijn de Eikenlaan, Rietveldlaan, Kees Boekelaan en de Koldeweylaan. Deze lanen dienen behouden te blijven en bij herinrichting of uitval herstel te worden. Waar het kan is het gewenst om de onderbeplanting van deze lanen zoveel mogelijk ecologisch te beheren. Hierdoor ontstaan er betere ecologische verbindingen voor flora en fauna.

Naast deze oorspronkelijke lanen zijn de Berlagelaan, Leijenseweg, Massijslaan en Jan Steenlaan belangrijke lanen. De Berlagelaan en de Leijenseweg zijn de hoofdontsluitingswegen. De Massijslaan en Jan Steenlaan verbinden De Leijen met Bilthoven-Noord. Het is belangrijk om deze lanen te behouden en waar het kan versterken.

Zichtbaarheid van omliggend landschap en cultuurhistorie behouden en vergroten

De oude laanstructuren in De Leijen hebben naast hun ecologische functie ook nog cultuurhistorische waarde. Het is daarom belangrijk om deze lanen te behouden, zowel vanuit cultuurhistorisch oogpunt.

Gebiedseigen beplanting toepassen om daarmee de karakters van de gebieden en kernen te vergroten

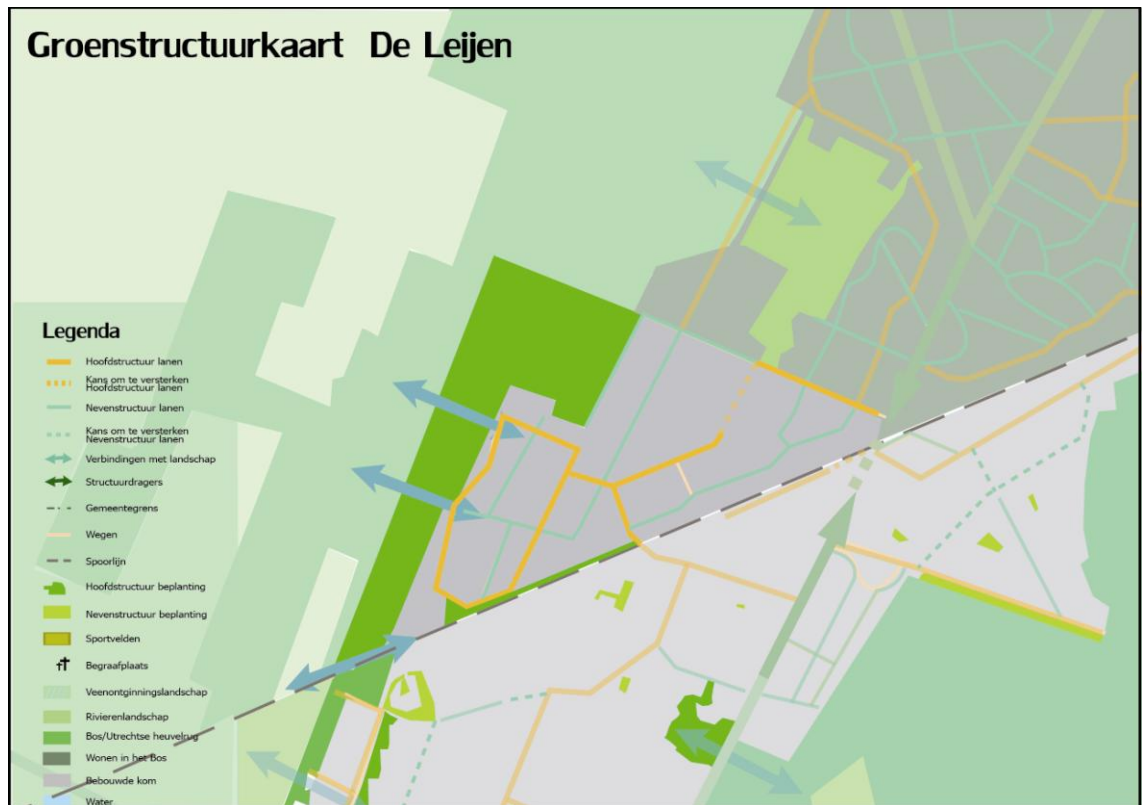
De Leijen bestaat uit twee delen, een deel wat eind jaren '80 is gerealiseerd als een zogeheten bloemkoolwijk. Het andere deel heeft meer de kenmerken van Bilthoven-Noord, alleen dan dichter bebouwt.

Het is belangrijk om hier ook qua bomen onderscheid in te maken.

Het jaren '80 deel kenmerkt zich door het vele groen en het gebruik van bosplantsoen. Deze beplanting past bij de ligging in de buurt van het Leijense Bos. Dit moet verder versterkt worden.

In het andere deel zijn juist de doorgaande lanen kenmerkend. Deze lanen lopen vaak door richting Bilthoven-Noord. Het is gewenst om deze laanbeplanting te behouden en vooral eiken, beuken en kastanjes hier toe te passen.

Kansen en knelpunten De Leijen

Leijenseweg

Knelpunten:

- Het verdwijnen van een deel van de laanstructuur door de aanleg van de ondertunneling

Kans:

- De aanleg van de ondertunneling kan leiden tot een verbetering van de (ondergrondse) ruimte voor de laanstructuur op de Leijenseweg.

Gewenste ontwikkelingen:

Een deel van de Leijenseweg wordt onder het spoor aangebracht. Hierdoor wordt een deel van de laanstructuur gekapt. Bij de nieuwe aanplant van de laanstructuur ontstaat er een kans om meer (ondergrondse ruimte) te creëren voor de laanstructuur.

Jan Steenlaan

Knelpunten:

- Door de aanleg van de rotonde bij het station is een deel van de laanbeplanting verdwenen.
- De laanstructuur heeft weinig ruimte

Kans:

- Bij mogelijke herinrichting meer ondergrondse ruimte creëren voor de laanbeplanting.

Gewenste ontwikkelingen:

De Jan Steenlaan is van oorsprong een belangrijke bomenlaan. Door de aanleg van de rotonde bij het station is het eerste deel van deze laan onderbroken. Het is gewenst om de rest van de laan te behouden en waar het kan versterken.

Rembrandtlaan

Knelpunten:

- Laanstructuur is onderbroken
- De laanstructuur heeft weinig ruimte

Kans:

- Bij mogelijke herinrichting meer ondergrondse ruimte creëren voor de laanbeplanting.
- Bij mogelijke herinrichting laanstructuur herstellen.

Gewenste ontwikkelingen:

De Rembrandtlaan is een belangrijke nevenstructuur die doorloopt in Bilthoven-Noord. Door de versterking van deze laan hebben de bomen steeds minder ruimte gekregen. Bij een mogelijke herinrichting van deze laan is het wenselijk om meer ruimte voor deze bomen te creëren, mits hiervoor voldoende ruimte is, en waar het kan deze laanstructuur herstellen

3.3.4 De Bilt

Behouden en versterken van grote groengebieden en parken als groene dragers in de bebouwde kom

Aan de zuidkant van de Bilt ligt het Van Boetzelaerpark. Dit park heeft een belangrijke recreatieve functie en daarnaast ook ecologische waarden. Het park fungeert het als groene long voor deze wijk. Het is belangrijk om dit park te behouden en te beschermen en waar het kan versterken.

Behouden en versterken van de groene laanstructuren als verbindend element tussen de grotere groengebieden en het omliggende landschap.

In tegenstelling tot de overige kernen heeft De Bilt een minder sterk ontwikkelde laanstructuur. De belangrijkste lanen lopen langs de Soestdijkseweg-Zuid, Groenekanseweg en de Biltse Rading. Deze drie lanen verbinden tevens de bebouwde kom met het buitengebied. Deze lanen dienen behouden te blijven en bij herinrichting of uitval herstel te worden. Waar het kan is het gewenst om de onderbeplanting van deze lanen zoveel mogelijk ecologisch te beheren. Hierdoor ontstaan er betere ecologische verbindingen voor flora en fauna.

Al deze drie lanen zijn in mindere of in meerdere mate niet optimaal. De laan op de Soestdijkseweg-Zuid heeft op sommige delen weinig ruimte in de berm, daarnaast ontbreekt in het meest zuidelijke deel het karakter van een echte laan.

De Groenekanseweg heeft alleen in het eerste deel, bekeken vanaf de Soestdijkseweg-Zuid, een volwassen karakter. Daarna volgt een betrekkelijk jong deel dat door de recente herinrichting van de Groenekanseweg is ontstaan. Doordat er gaten in de laanstructuur zitten ontbreekt hier een duidelijk laankarakter.

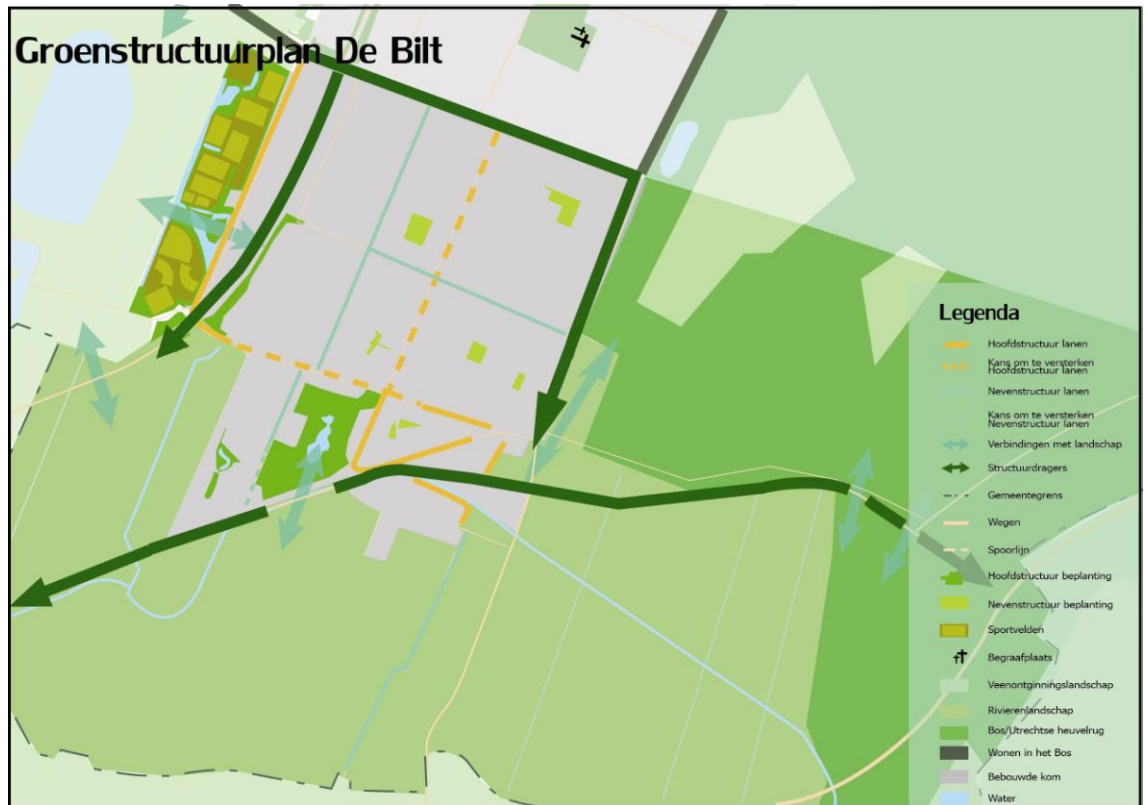
Op de Biltse Rading ontbreekt een duidelijke laan, dit is vooral een doorgaande groenstrook aan beide zijden. Daarnaast zijn langs de Biltse Rading diverse functies gerealiseerd, dit heeft geleid tot minder ruimte voor deze groenstrook en laan. Voor deze drie lanen moet gezorgd worden dat ze niet verder achteruitgaan en worden versterkt.

Zichtbaarheid van omliggend landschap en cultuurhistorie behouden en vergroten.

In De Bilt liggen cultuurhistorische waardevolle landgoederen, dit zijn onder andere Landgoed Sandwijck, Houtringe en Beerschoten. Deze landgoederen moeten zichtbaar blijven vanaf de weg. Zo is het wenselijk om het zicht vanaf de Utrechtseweg en de Soestdijkseweg-Zuid te behouden op deze landgoederen. Door hier ter plaatse zichtlijnen toe te passen blijven de landgoederen beter zichtbaar.

Gebiedseigenbeplanting toe te passen om daarmee de karakters van de gebieden en kernen te vergroten.

De Blauwkapelseweg, Groenekanseweg en de Biltse Rading zijn die wegen die het landschap en de bebouwde kom met elkaar verbinden. De beplanting van deze lanen moet zodoende ook passen bij het landschap. Bij alle drie de lanen is het wenselijk om eiken, beuken, kastanjes of lindes te plaatsen. Doordat de lanen in verbinding staan met het landschap, zorgen ze ook voor een verbinding voor de flora en fauna. Het is daardoor gewenst om de onderbeplanting zo ecologisch mogelijk in te richten.

Kansen en knelpunten De Bilt

Biltse Rading

Knelpunten:

- De laan is deels verdwenen
- Veel verschillende soorten bomen

Kans:

- De Biltse Rading een eigen karakter geven door één soort bomen neer te zetten

Gewenste ontwikkelingen:

De gemeente wil hier een eenduidig uiterlijk geven aan de toegangsweg, door juist 1 soort bomen terug te planten. Bij terugplanten of herinrichting is 1ste grootte bomen gewenst.

Looydijk

Knelpunten:

- Bomenrij maar deels aanwezig

Kans:

- Lanenstructuur herstellen

Gewenste ontwikkelingen:

Langs deze weg is het gewenst om bij herinrichting 2de grootte bomen terug te planten, mits hiervoor voldoende ruimte is. Hierbij valt de denken aan bomen zoals een haagbeuk.

Hessenweg

Knelpunten:

- Weinig ruimte voor bomen (er staan weinig bomen)
- Een grote parkeer- en verkeersdruk
- Winkelgebied

Kans:

- Bij herinrichting zoeken naar meer ruimte voor de bomen

Gewenste ontwikkelingen:

De Hessenweg is een oude straat en de gemeente wil graag een groen aanzicht creëren in deze straat met 1^e of 2^e grootte bomen, mits hiervoor voldoende ruimte is.

Van Boetzelaerpark

Knelpunten:

- Achterstanden in de renovatie
- Engelse landschapskenmerken van het park worden minder herkenbaar

Kans:

- Verbinding Biltse Grift met vijver;
- Subsidiemogelijkheden;

Gewenste ontwikkelingen:

Het is gewenst om het park te renoveren, waarbij de oorspronkelijke kenmerken van de Engelse landschapsstijl worden hersteld en versterkt. Omdat het gewenst is om de Biltse Grift te verbinden met de vijver in het Van Boetzelaerpark, ontstaan er kansen om een deel van het Van Boetzelaerpark aan te pakken. Daarnaast zijn er subsidiemogelijkheden om watergang in het Van Boetzelaerpark aan te pakken.

Utrechtseweg/ Biltse Rading

Knelpunten:

- Ecologische verbinding ontbreekt.

Kans:

- Provinciale plannen om op deze locatie een Ecopassage aan te leggen.

Gewenste ontwikkelingen:

Verbinden van het gebied tussen de Biltse Rading/Utrechtseweg met het gebied ten oosten van de Utrechtseweg.

3.3.5 Maartensdijk

Behouden en versterken van grote groengebieden en parken als groene dragers in de bebouwde kom

In Maartensdijk ligt een park. Het park heeft vooral recreatieve functie, maar fungeert ook als groene hart voor dit gebied en heeft ook een ecologische functie. Het is belangrijk om dit park te behouden en te beschermen en waar het kan versterken.

Behouden en versterken van groene laanstructuren als verbindend element tussen de grotere groengebieden en het omliggende landschap

De belangrijkste lanenstructuren in Maartensdijk lopen langs de Dorpsweg en de Koningin Julianaweg/Tolakkerweg, deze wegen verbinden de bebouwde kom met het buitengebied. Het is belangrijk om deze lanen te behouden en te versterken. Zowel als dragende groenstructuur maar ook voor de ecologische functie.

Het is het gewenst om de onderbeplanting van deze lanen zo ecologisch te beheren, mits dit mogelijk is. Omdat vanuit cultuurhistorische en landschappelijk oogpunt gewenst is om de hagen onder de laanstructuur van de Dorpsweg te behouden, kan alleen de Koningin Julianaweg/Tolakkerweg ecologische beheert worden.

Naast de hoofdstructuren mist een goede nevenstructuur in Maartensdijk. Het is belangrijk om deze te versterken, zodat Maartensdijk een groener karakter krijgt. Dit kan bijvoorbeeld op de route "Dierenriem – Melkweg- Prins Bernhardlaan de aanwezige lanenstructuur te versterken.

Zichtbaarheid van het omliggende landschap en cultuurhistorie behouden en vergroten

Op de grens tussen Maartensdijk en Bilthoven-Noord ligt de landgoederen Eyckenstein en Rovérestein. Langs de weg die voor deze landgoederen staan ontbreekt op deze locatie de bomenstructuur. Het is gewenst om deze open ruimte te behouden zodat de landgoederen goed zichtbaar zijn.

Daarnaast is het belangrijk om regelmatig zichtlijnen te hebben naar het landschap achter de Koningin Wilhelminaweg en de Tolakkerweg. Dit kan gecreëerd worden door kleine gaten in de doorgaande laan te creëren.

Gebiedseigen beplanting toepassen om daarmee de karakters van de gebieden en kernen te vergroten

De Dorpsweg van Maartensdijk ligt in het overgangsgebied van bos naar veenweidegebied. De Koningin Julianaweg/Tolakkerweg ligt in het veenweidegebied. Hierdoor heeft Maartensdijk een verschillend karakter. Het is gewenst om beplanting toe te passen die bij dit karakter hoort.

Mocht de Dorpsweg worden heringericht dan is het gewenst om de huidige laanbeplanting terug te planten of eiken of beuken hier te planten.

Voor de Koningin Julianaweg/ Tolakkerweg is het gewenst om hier bomen als elzen, essen en (knot)wilgen te planten, bij uitval of herinrichting van deze laan.

Voor de overige wegen in Maartensdijk is het wenselijk om de beplanting op het landschap toe te passen, beplanting die hierbij hoort zijn: eiken, linde, iepen, elzen, essen of wilgen.

Kansen en Knelpunten Maartensdijk

Dorpsweg

Knelpunten:

- Weinig ruimte voor bomen

Kans:

- Bij herinrichtingen meer ondergrondse ruimte creëren voor de bomen en hagen.

Gewenste ontwikkelingen:

De gemeente wil de hagen en de bomen behouden, ze zijn karakteristiek voor deze weg. De haag is een veldesdoornhaag en de bomen zijn eiken, bij vervangingen moeten deze soorten aangehouden worden. Gewenst is om meer ondergrondse ruimte te creëren voor de bomen en de hagen bij een herinrichting, mits hiervoor voldoende ruimte is.

3.3.6 Groenekan

Behouden en versterken van de groene laanstructuren als verbindend element tussen de grotere groengebieden en het omliggende landschap

De belangrijkste laanstructuren in Groenekan zijn de Groenekanseweg en de Koningin Wilhelminaweg.

De Groenekanseweg is van oorsprong de belangrijkste weg, deze laan verbindt de bebouwde kom met het omliggende landschap. Het is daardoor belangrijk om deze laan te behouden en te versterken. Doordat deze laan door verdrukking en nieuwe ontwikkelingen op een aantal delen is onderbroken is het belangrijk om bij herinrichtingen bijvoorbeeld groeiplaatsverbetering toe te passen en nieuwe laanbomen aan te brengen.

Daarnaast is het vanuit ecologisch oogpunt gewenst om zoveel mogelijk ecologisch beheer toe te passen op de onderbegroeiing van deze laan. Hierdoor ontstaat er een doorgaande ecologische verbinding.

De Koningin Wilhelminaweg verbindt Groenekan met Utrecht, Maartensdijk en Hilversum. Deze laan verbindt Groenekan met het ontginningslandschap. Het is een belangrijke laan die behouden en versterkt moet worden. Doordat het een belangrijke verbinding is met het omliggende landschap kan een ecologische berm zorgen voor een doorgaande ecologische verbinding.

Zichtbaarheid van het omliggende landschap en cultuurhistorie behouden en vergroten

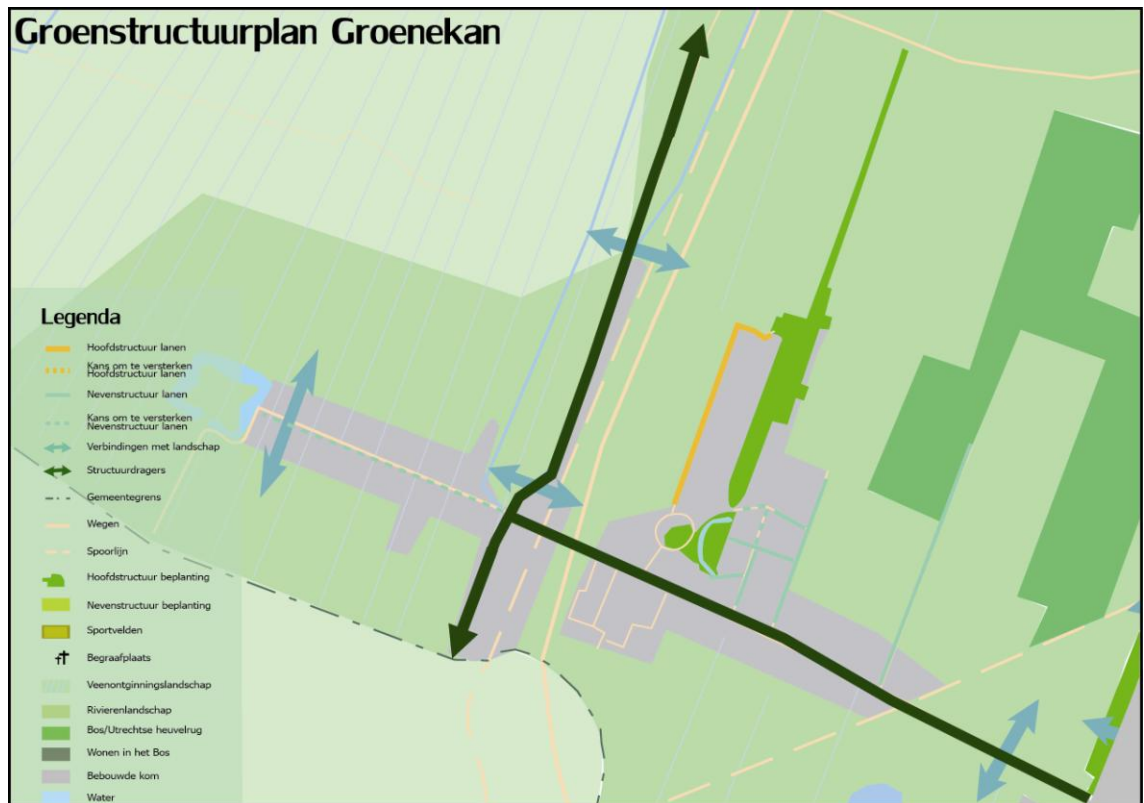
In Groenekan ligt het landgoed Voordaan, het is belangrijk dat dit landgoed goed zichtbaar is vanaf de weg. Aan de kant van dit Landgoed ontbreekt op dit moment de laanbeplanting, hierdoor is dit landgoed goed zichtbaar. Het is dan ook wenselijk om deze situatie te behouden. Daarnaast staat in Groenekan de molen Geesina en ligt de Koningin Wilhelminaweg langs het ontginningslandschap. Het is belangrijk om deze molen en het ontginningslandschap vanaf de Koningin Wilhelminaweg te kunnen zien, zodoende is het niet wenselijk om hier een gesloten bomenlaan te creëren. Enkele of meerdere zichtlijnen naar het landschap is wenselijk.

Gebiedseigen beplanting toepassen om daarmee de karakters van de gebieden en kernen te vergroten

Groenekan is een kern die in het overgangsgebied ligt en voor een deel in het ontginningslandschap. Het is van oorsprong een lintdorp met daarin het landgoed Voordaan. De vele beplanting rondom landgoed Voordaan heeft een bosrijk karakter. Het is wenselijk om dit karakter te behouden. Bij herinrichting van de hoofd- en nevenlanen is het noodzakelijk om deze te beplanten met soorteigen beplanting zoals eiken, beuken en linden.

De andere belangrijke laan de Koningin Wilhelminaweg loopt van Utrecht richting Maartensdijk. Het merendeel van deze weg loopt langs het ontginningslandschap. Passend bij deze weg horen bomen als elzen, essen en wilgen. Door het toepassen van deze bomen wordt het karakter van het landschap versterkt.

Kansen en Knelpunten Groenekan

Groenekanseweg

Knelpunten:

- Hoge verkeersdruk
- Weinig ruimte voor de bomen

Kans:

- Bij herinrichtingen meer ondergrondse ruimte creëren voor de bomen en hagen.

Gewenste ontwikkelingen:

Versterken van de bestaande bomenstructuur en de ondergrondse ruimte, mits hiervoor voldoende ruimte is.

Bisschopswetering

Knelpunten:

- Watergang is weinig zichtbaar
- Weinig ruimte voor het water

Kans:

- Herstellen cultuurhistorische waarde en verbeteren ecologie van de watergang

Gewenste ontwikkelingen:

Het herkenbaarder maken van de Bisschopswetering. Hierdoor wordt dit cultuurhistorische element beter zichtbaar. Tevens kan hierbij de natte natuur worden verbeterd, mits hiervoor voldoende ruimte is.

3.3.7 Westbroek

Behouden en versterken van de groene laanstructuren als verbindend element tussen de grotere groengebieden en het omliggende landschap

De doorgaande wegen in Westbroek verbinden het omliggende landschap met de kern van Westbroek. In de bebouwde kom van Westbroek is het gewenst om de laanbeplanting in de Dokter Welfferweg en de Kerkdijk te behouden en waar het kan versterken. Doordat deze weg tevens een verbinding is met het omliggende landschap is het gewenst om de onderbeplanting zo ecologisch mogelijk te beheren.

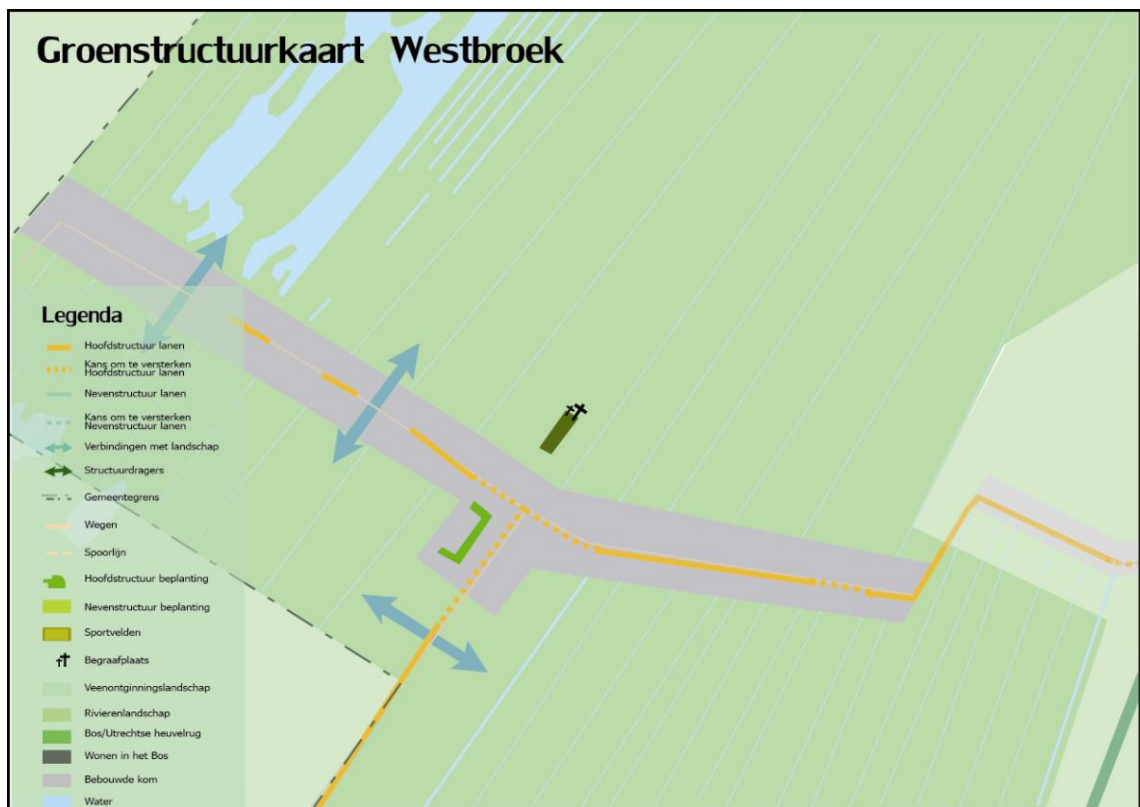
Zichtbaarheid van het omliggende landschap en cultuurhistorie behouden en vergroten

Westbroek ligt in het open veenweidegebied. Kenmerkend van dit landschap zijn de rechtlijnige percelen en de open ruimtes tussen de bebouwing waardoor het omliggende landschap zichtbaar is. Het is wenselijk om dit landschap zichtbaar te houden en met mate dichte beplantingsstructuren aan te brengen. Hierdoor blijft het veenweidelandschap zichtbaar.

Gebiedseigen beplanting toepassen om daarmee de karakters van de gebieden en kernen te vergroten

Westbroek is de kern die als enige volledig in het ontginningslandschap ligt. Het heeft daardoor ook een ander karakter. Door beplanting toe te passen die bij het ontginningslandschap past, wordt het karakter van deze kern versterkt. Op de hoofdweg, de weg waar vanuit het landschap is ontgonnen, staat veelal een eikenrij, ook staan er vaak losse solitaire bomen als eiken, paardenkastanjes, populieren. Langs de overige wegen en op het erf staan voornamelijk elzen, essen, en wilgen.

Kansen en Knelpunten Westbroek

Burgemeester Huydecoperweg

Knelpunten:

- Aanwezigheid van niet gebiedseigen beplanting

Kans:

- Versterken van het omliggende landschap

Gewenste ontwikkelingen:

Langs deze weg wil de gemeente de nadruk leggen op het behouden van de landschapseigen beplanting, de knotwilgen. De overbodige beplanting hier weghalen.

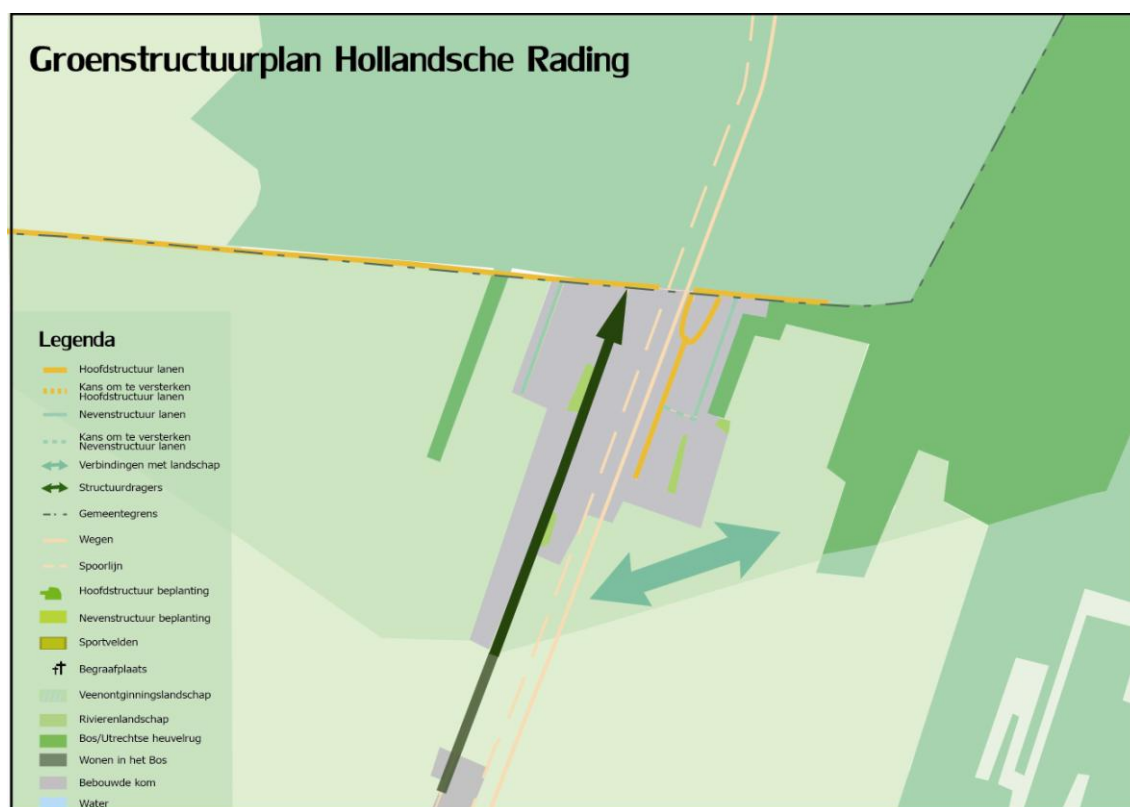
3.3.8 Hollandsche Rading

Behouden en versterken van de groene laanstructuren als verbindend element tussen de grotere groengebieden en het omliggende landschap.

De belangrijkste lanen in Hollandsche Rading zijn, de Spoorlaan, Tolakkerweg en de Dennenlaan. De Spoorlaan en de Dennenlaan hebben een robuust karakter, het zijn stevige lanen. Deze lanen dienen behouden te blijven en bij uitval teruggeplant te worden. De kwaliteit van de bomen in de Tolakkerweg is van matige kwaliteit, wel is het gewenst om op deze laan bomen te behouden. Omdat deze weg van de Provincie is, hebben wij minder invloed op de inrichting en keuze voor de bomen.

Gebiedseigen beplanting toepassen om daarmee de karakters van de gebieden en kernen te vergroten

Hollandsche Rading ligt in het overgangsbied van het bos naar het openweidegebied. De straten in de kern liggen vooral tegen de bosrijke omgeving aan. Hier is gewenst om bij herinrichtingen of nieuwe aanplant bomen als eiken, berken of beuken aan te brengen. De Tolakkerweg ligt op het overgangsbied van bosrijk naar openweidegebied. In het bosrijke deel is het gewenst om hier eiken, beuken of berken toe te passen in het openweidegebied is het gewenst om elzen, essen of wilgen toe te passen.

Bijlage 1: Literatuurlijst

Gemeente

Beeldkwaliteitplan 'Groen in Beeld', gemeente De Bilt, 2014
Gebiedsvisie De Bilt-West, gemeente De Bilt, 2013
Gemeentelijk Verkeers en Vervoerplan, gemeente De Bilt, 2012
Structuurvisie 2030, gemeente De Bilt, 2012
Cultuurhistorische waardenkaart, gemeente De Bilt, 2011
Bomenbeheerplan, gemeente De Bilt 2008
Ruimte voor vitaal platteland, gemeente De Bilt, 2006
Ecologiescan, gemeente De Bilt, 2005

Regionaal

Beeldkwaliteitplan Kromme Rijng gebied +, gemeente De Bilt, Zeist, Utrechtse Heuvelrug, Bunnik, Houten en Wijk bij Duurstede, 2010
Landschapsontwikkelingsplan Kromme Rijng gebied +, gemeente De Bilt, Zeist, Utrechtse Heuvelrug, Bunnik, Houten en Wijk bij Duurstede, 2009

Provinciaal

Natuurbeleid 2.0, Provincie Utrecht, 2013
Provinciaal waterplan 2010-2015, Provincie Utrecht, 2009
<https://www.provincie-utrecht.nl/loket/kaarten/>

Rijk

<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/natura-2000>

Overig

<http://www.historischekringdebilt.nl/>
<http://www.historischeverenigingmaartensdijk.nl/>